

Kontrolní závěr z kontrolní akce

17/19

Peněžní prostředky vynakládané vybranými nemocnicemi na úhradu nákladů z činnosti

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2017 pod číslem 17/19. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Stárek.

Cílem kontrolní akce bylo prověřit, zda pořizování materiálu, zboží a služeb fakultními nemocnicemi (zejména léčivých přípravků a zdravotnických prostředků) probíhá v souladu s právními předpisy a zda je účelné a hospodárné. Dále prověřit, zda Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo obrany plní roli zřizovatele fakultních nemocnic.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v době od června 2017 do února 2018.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2014 až 2016, v případě věcných souvislostí i období předchozí a období následující.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zdravotnictví (dále také „MZ“),

Ministerstvo obrany (dále také „MO“),

Fakultní nemocnice Brno (dále také „FNB“),

Fakultní nemocnice v Motole (dále také „FNM“),

Ústřední vojenská nemocnice – Vojenská fakultní nemocnice Praha (dále také „ÚVN“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu podaly MO, FNB, FNM a ÚVN. Námítky byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách, která podalo MO, FNB, FNM a ÚVN byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém X. jednání, které se konalo dne 30. července 2018,

schválilo usnesením č. 8/X/2018

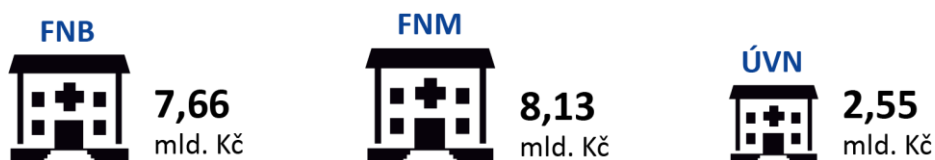
kontrolní závěr v tomto znění:

Klíčová fakta

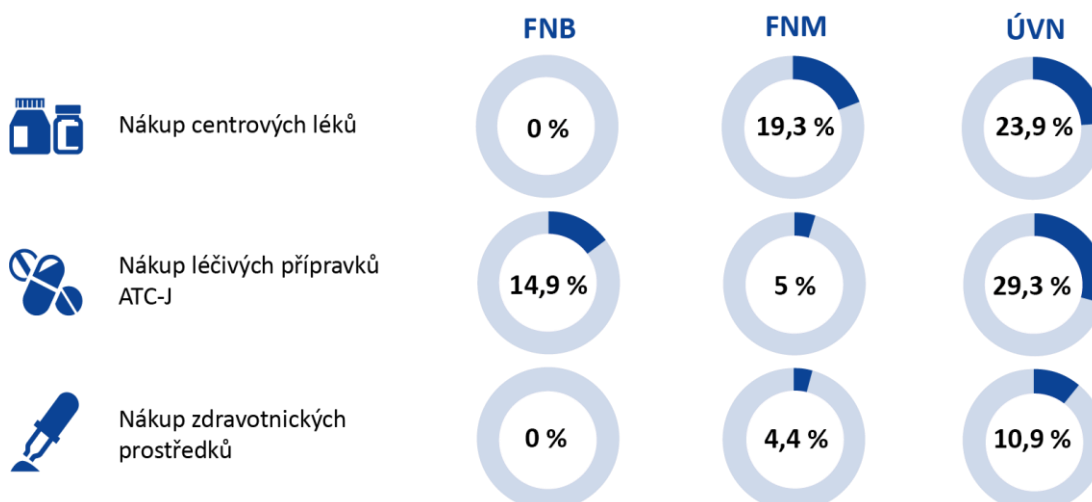
402,6 mil. Kč	1,9 mld. Kč	1,06 mld. Kč
Kontrolovaný objem majetku	Kontrolovaný objem peněžních prostředků	Kontrolovaný objem veřejných zakázek

Z toho:

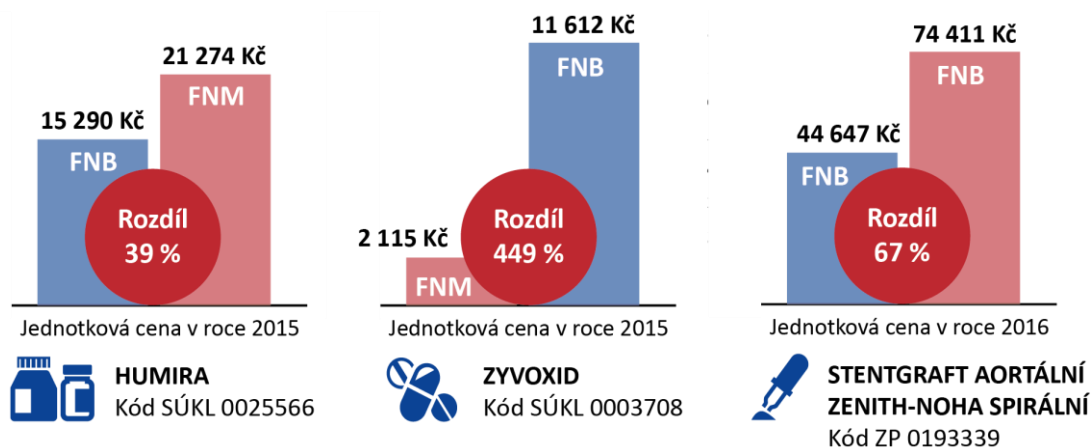
Porovnání celkových nákladů kontrolovaných fakultních nemocnic v roce 2016

Uskutečněná zadávací řízení podle zákona o veřejných zakázkách na kontrolovaném vzorku vybraných shodných léčivých přípravků a zdravotnických prostředků v letech 2014 až 2016

Významné rozdíly cen u vybraných léků a zdravotnických prostředků na kontrolovaném vzorku

I. Shrnutí a vyhodnocení

Kontroly byly podrobeny Ministerstvo zdravotnictví a jím přímo řízené příspěvkové organizace Fakultní nemocnice Brno a Fakultní nemocnice v Motole a dále Ministerstvo obrany s jím přímo řízenou příspěvkovou organizací Ústřední vojenskou nemocnicí – Vojenskou fakultní nemocnicí Praha. Kontrola u fakultních nemocnic (dále také „fakultní nemocnice“ nebo „FN“) byla zaměřena na vynakládání peněžních prostředků na úhradu nákladů z činnosti, zejména pořizování léčivých přípravků (dále také „léčiva“) a zdravotnických prostředků (dále také „ZPr“) a některých vybraných služeb souvisejících se zabezpečením poskytování zdravotních služeb. Kontrola u ministerstev se týkala především plnění role zřizovatele.

NKÚ při kontrole fakultních nemocnic zjistil, že pořizování materiálu a zboží bylo účelné, ale nebylo vždy hospodárné a v souladu s právními předpisy. V případě pořizování služeb bylo v ojedinělých případech neúčelné, nebylo vždy hospodárné a v souladu s právními předpisy. Ministerstva v některých případech neplnila povinnosti zřizovatele v souladu se zákonem.

NKÚ při kontrole fakultních nemocnic zjistil:

Hospodaření fakultních nemocnic

V kontrolovaném období 2014 až 2016 vykázaly všechny FN kladný výsledek hospodaření, výsledkem hospodaření z hlavní činnosti byla u všech FN ztráta. Ve stejném období FN vykázaly náklady na léčiva¹ ve výši 10 119 550 787,26 Kč a na zdravotnické prostředky² ve výši 5 760 835 833,28 Kč.

Pořizování léčiv a zdravotnických prostředků

NKÚ spatřuje prostor pro snižování nákladů při pořizování léčiv a zdravotnických prostředků a pro transparentní postup při výběru jejich dodavatelů ve větším uplatňování zadávacího řízení dle zákona o zadávání veřejných zakázek³. FN jsou veřejnými zadavateli⁴ a byly povinny vybrat dodavatele podle předpokládané hodnoty veřejné zakázky v některém ze zadávacích režimů dle zákona o veřejných zakázkách. Fakultní nemocnice pořizovaly léčiva v některých případech na základě zadávacích řízení nebo prováděly nákupy přímo od dodavatelů. Vzhledem k širokému portfoliu používaných léčiv a zdravotnických prostředků, snaze o zajištění vitálních funkcí pacientů, existenci jediného výrobce na trhu nebo vzhledem k neúspěšnému zadávacímu řízení nebylo pro FN vždy reálné vybrat dodavatele dle výsledku zadávacího řízení. Z porovnání podílu uskutečněných veřejných zakázek na vzorku (centrových léků, léčiv skupiny ATC – J⁵ a zdravotnických prostředků) za období 2014 až 2016 vyplývá, že podíl dodávek mimo zadávací řízení je značný, přestože všechny FN uvedly důvody, na jejichž základě nakoupily léčiva a zdravotnický materiál (kromě FNB) bez zadávacího řízení.

---

¹ Náklady jsou uvedeny bez nákladů na krev a krevní deriváty a na medicínální plyny.

² Jsou uvedeny pouze náklady evidované na účtu 501. Dále v tomto smyslu používáno v celém textu tohoto kontrolního závěru.

³ Ustanovení § 21 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, a ustanovení § 2 odst. 3 a § 3 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

⁴ Ustanovení § 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, a ustanovení § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

⁵ Anatomicko-terapeuticko-chemická klasifikace léčiv (zkráceně ATC – klasifikace) je mezinárodní systém třídění léčiv, ATC – J – antiinfektiva pro systémovou aplikaci.

Ze sdělení jednotlivých FN vyplývá, že z celkového objemu všech nákupů ZPr provedených v letech 2014 až 2016 tvořily nákupy realizované na základě zadávacího řízení dle zákona o veřejných zakázkách u FNB 0,42 %, u FNM 24,38 %. ÚVN údaje nesledovala, neboť tato povinnost není stanovena právními předpisy. Obdobně ze sdělení jednotlivých FN vyplývá, že z celkového objemu všech nákupů léčiv provedených v letech 2014 až 2016 tvořily nákupy realizované na základě zadávacího řízení dle zákona o veřejných zakázkách u FNB 9,94 %, u FNM 20,61 %. ÚVN údaje nesledovala, neboť tato povinnost není stanovena právními předpisy.

NKÚ kontrolou na kontrolním vzorku zjistil, že stanovená kritéria pro hodnocení nabídek nebyla u fakultních nemocnic jednotná:

- FNB nesoutěžila žádnou dodávku centrových léků a zdravotnického materiálu.
- FNM nestanovila jako hodnotící kritérium současně cenu a bonus tak, aby konečná cena byla nejnižší.
- Dle názoru NKÚ lze za transparentní považovat zadávací řízení uskutečněná ÚVN na ZPr, kde hodnotícím kritériem byla nejen nabídková cena, ale i bonus. (Podrobně viz část IV. body 1.1 a 1.5 tohoto kontrolního závěru.)

NKÚ na kontrolním vzorku shodných léčiv a zdravotnických prostředků provedl porovnání jednotkových nákupních cen jednotlivých FN a zjistil značné rozdíly jak v absolutních hodnotách, tak v procentuálním vyjádření:

- Při srovnání nákupů 16 druhů centrových léků, které byly pořízeny v jednotlivých letech, NKÚ zjistil procentuální rozdíl až 39,14 % za balení (kód SÚKL 0025566; HUMIRA). Absolutní rozdíly jednotkových cen těchto vybraných léčiv se pohybovaly až do 95 210,72 Kč za balení (kód SÚKL⁶ 0210201; HARVONI).
- Při srovnání 19 druhů léčiv skupiny ATC – J⁷, které byly pořízeny v jednotlivých letech, NKÚ zjistil procentuální rozdíl až 448,93 % za balení (kód SÚKL 0003708; ZYVOXID). Absolutní rozdíly jednotkových cen těchto vybraných léčiv se pohybovaly až do 9 496,28 Kč za balení (kód SÚKL 0003708; ZYVOXID).
- Při srovnání 20 druhů zdravotnického materiálu, který byl pořízen v jednotlivých letech, NKÚ zjistil procentuální rozdíl až 110 % za kus (kód ZP 0059007; ZÁSOBNÍK ENDO GIA – 60MM – UNIVERSAL, DUET TRISTAPLE ROTIKULAČNÍ). Absolutní rozdíly jednotkových nákupních cen těchto vybraných zdravotnických prostředků se pohybovaly až do 35 497,26 Kč za kus (kód ZP⁸ 0192089; STENTGRAFT AORTÁLNÍ ZENITH LP, TĚLO).

Mezi FN byly v jednotkových nákupních cenách vybraného vzorku léčiv a zdravotnických prostředků významné cenové rozdíly, často i u nákupů od stejných dodavatelů. Rozdílné ceny byly ovlivněny zejména slevami dodavatelů, existencí jediného výrobce, výpadky smluvního dodavatele, pořizováním bez zadávacího řízení, přímou distribucí jediným dodavatelem,

---

⁶ Kód SÚKL – kód je jednoznačným identifikátorem léčivého přípravku, přiděluje jej Státní ústav pro kontrolu léčiv.

⁷ Druh, tj. léčivo registrované pod kódem SÚKL, který definuje mj. název léčivého přípravku, doplněk názvu, sílu, lékovou formu, velikost balení, účinnou látku a ATC skupinu.

⁸ Kód ZP – kód přiděluje Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky dle platné metodiky, tento kód je jednoznačným identifikátorem příslušného zdravotnického prostředku a je uveden v číselníku VZP – ZP (ZUM), příp. v úhradovém katalogu ZP/ZUM.

změnami úhrad, zavedením generika⁹ na trh. **Ve značných cenových rozdílech léčiv a zdravotnických prostředků NKÚ spatřuje prostor pro snižování nákladů.** (Podrobně viz část IV. body 1.2 a 1.6 tohoto kontrolního závěru.)

FN při pořizování léčiv a ZPr získávaly od dodavatelů bonusy. Objem přijatých bonusů se u jednotlivých FN v období let 2014 až 2016 lišil, stejně tak jako jejich podíl na souvisejících nákladech. Tento podíl se pohyboval od 0 % do 5,68 % u bonusů za léčiva a od 0,08 % do 18,96 % u bonusů za zdravotnické prostředky. Např. v roce 2016 bonusy za léčiva a zdravotnické prostředky u FNB byly ve výši 225,5 mil. Kč, u FNM ve výši 79,3 mil. Kč a u ÚVN ve výši 12,4 mil. Kč. **Systém bonusů ve zdravotnictví neměl při pořizování léčiv a zdravotnických prostředků jasně stanovená pravidla. Kontrolou bylo zjištěno, že pojem bonus není právními předpisy definován a vychází z podmínek konkrétního smluvního vztahu mezi FN a dodavatelem. FN při sjednávání bonusů a použití příjmů z bonusů nepostupovaly jednotně. FN uzavíraly smlouvy na bonusy zpravidla odděleně od hlavního závazkového vztahu na dodávky. FN s odkazem na obchodní tajemství nezveřejnily smlouvy na bonusy v registru smluv včetně hodnoty sjednaných bonusů. Proces nakládání s bonusy ve FN proto z těchto důvodů vykazuje netransparentní znaky.** (Podrobně viz část IV. body 1.3 a 1.7 tohoto kontrolního závěru.)

Porušení rozpočtové kázně

NKÚ při kontrole pořizování zdravotnických prostředků a služeb na likvidaci odpadu zjistil, že FNB porušila rozpočtovou kázeň¹⁰ tím, že neoprávněně použila peněžní prostředky nejméně ve výši:

- 8 214 984 Kč včetně DPH při zadávacím řízení na nadlimitní veřejnou zakázku na dodavatele služeb likvidace odpadů, neboť FNB nedodržela zásadu transparentnosti a nepostupovala v souladu se zákonem¹¹;
- 4 598 344,85 Kč včetně DPH tím, že neprovedla zadávací řízení dle zákona¹² u nadlimitní veřejné zakázky na dodávky specializovaného zdravotnického materiálu. (Podrobně viz část IV. body 1.5 a 1.4 tohoto kontrolního závěru.)

Nehospodárné využití majetku

NKÚ při kontrole právních služeb zjistil, že ÚVN nehospodárně využila majetek¹³ tím, že průkazným způsobem nedoložila podklady k patnácti fakturám za poskytnuté právní konzultace ve výši:

- 819 315,20 Kč vč. DPH za rok 2015;
- 236 869,60 Kč vč. DPH za rok 2016.

(Podrobně viz část IV. bod 1.10 tohoto kontrolního závěru.)

---

⁹ Generikum obsahuje stejné léčivo ve stejném množství jako příslušný originální přípravek, má i stejnou lékovou formu, např. tablety a tobolky, a stejnou biologickou účinnost. Typ a poměr použitých pomocných látek (plniv, pojiv, barviv apod.) může být od originálu odlišný.

¹⁰ Ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ve spojení s ustanovením § 3 písm. c) a § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹¹ Ustanovení § 6 a § 76 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

¹² Ustanovení § 13 odst. 3 a § 21 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, § 2 odst. 3 a § 24 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

¹³ Ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

NKÚ při kontrole zřizovatelů zjistil:

MZ na rozdíl od MO nemělo zpracovanou koncepci rozvoje a řešení zásadních otázek pro poskytovatele zdravotních služeb v přímé řídicí působnosti¹⁴.

MZ nepůsobilo ve funkci zřizovatele FN v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb.¹⁵, když v letech 2015 a 2016 nesledovalo a nevyhodnocovalo hospodárnost, efektivnost a účelnost vynakládání výdajů u fakultních nemocnic.

Statut ÚVN nebyl Ministerstvem obrany od 1. ledna 2016 do 19. 9. 2017 aktualizován. (Podrobně viz část IV. bod 2.1 tohoto kontrolního závěru.)

NKÚ identifikoval riziko v oblasti poskytování peněžních prostředků kontrolovaným FN ze strany zřizovatelů¹⁶. V průběhu roku 2016 MZ vydalo ve smyslu článku 106 odst. 2 *Smlouvy o fungování Evropské unie* pověřovací akt na služby obecného hospodářského zájmu¹⁷ FNB a FNM pro oblast investic. **MO žádným způsobem oblast související s poskytováním peněžních prostředků neupravilo, přestože na riziko v této oblasti již upozornil NKÚ v rámci kontrolní akce č. 15/38.** (Podrobně viz část IV. bod 2.2 tohoto kontrolního závěru.)

MZ na rozdíl od MO upravilo oblast bonusů pro přímo řízené organizace příkazem ministra č. 3/2013¹⁸, a to pouze jediným pravidlem, které se týkalo povinnosti písemné formy smlouvy na bonusy. Zmíněný příkaz byl zrušen příkazem ministra č. 2/2017 ze dne 3. 2. 2017. MZ aktuálně upravilo oblast bonusů příkazem ministra č. 13/2018¹⁹, jehož vydáním, dle názoru NKÚ, reagovalo na kontrolní akci č. 16/28. (Podrobně viz část IV. bod 2.3 tohoto kontrolního závěru.)

FNB je zřizovatelem nadačního fondu, jehož prostřednictvím obdržela v období let 2014 až 2016 peněžní a věcné dary v celkové hodnotě 2 539 tis. Kč. **NKÚ identifikoval riziko netransparentního prostředí v oblasti přijímání těchto sponzorských darů.** (Podrobně viz část IV. bod 2.4 tohoto kontrolního závěru.)

NKÚ doporučuje na základě zjištěných skutečností:

- **FN pořizovat léčiva a zdravotnické prostředky na základě zadávacích řízení, což je zákonná povinnost a je předpokladem pro hospodárné nakládání s peněžními prostředky a transparentní výběr dodavatele;**
- **MZ a MO pro oblast zdravotnictví stanovit jednoznačně pravidla pro přijímání, vykazování a nakládání s bonusy od dodavatelů;**
- **FN při zadávacích řízeních stanovit jako kritérium nejen cenu, ale s ohledem na druh a složitost předmětu veřejné zakázky i případný bonus, má-li být poskytnut;**

¹⁴ Ustanovení § 10 odst. 1 a § 22 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

¹⁵ Ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹⁶ Ustanovení článku 107 odst. 1 *Smlouvy o fungování Evropské unie*.

¹⁷ Služba obecného hospodářského zájmu je služba, jejíž zajišťování ve prospěch určité skupiny občanů nebo společnosti jako celku je ze strany orgánů veřejné správy považováno za nezbytné z důvodů kulturních, sociálních nebo společenských.

¹⁸ Příkaz ministra č. 3/2013 *Protikorupční strategie Ministerstva zdravotnictví České republiky pro přímo řízené organizace*, tento byl zrušen příkazem ministra č. 2/2017 ze dne 3. 2. 2017, čj. MZDR 4984/2017.

¹⁹ Ministr zdravotnictví v příkazu č. 3/2018 *Vybrané zásady transparentního hospodaření přímo řízených organizací Ministerstva zdravotnictví v oblasti nákupu zboží a služeb*, čj. MZDR 16781/2018, účinném od 1. 9. 2018 stanovil v článku 3 podřízeným FN povinnost řádně zdůvodnit a doložit každou výjimku z postupu při výběru dodavatelů mimo zadávací řízení.

- MZ se zabývat strategiemi rozvoje a vypracovat vlastní koncepci rozvoje přímo řízených organizací;
- MZ a FNB prověřit účelnost a opodstatněnost existence nadačního fondu FNB a zvážit důvody pro jeho další existenci;
- MO zabývat se identifikovaným rizikem v oblasti poskytování peněžních prostředků ÚVN.

Pozn.: Právní předpisy jsou v tomto kontrolním závěru aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Informace o kontrolované oblasti

Ministerstvo zdravotnictví je ústředním orgánem státní správy mj. pro zdravotní služby, ochranu veřejného zdraví, zdravotnickou vědeckovýzkumnou činnost, pro poskytovatele zdravotních služeb v přímé řídicí působnosti, léčiva a prostředky zdravotnické techniky pro prevenci, diagnostiku a léčení lidí. MZ vystupuje vůči příspěvkovým organizacím jako zřizovatel se všemi právy a povinnostmi podle zákona č. 218/2000 Sb.²⁰ a zákona č. 219/2000 Sb.²¹

Ministerstvo obrany je ústředním orgánem státní správy zejména pro: zabezpečování obrany České republiky, řízení Armády České republiky, správu vojenských újezdů. MO je zřizovatelem Ústřední vojenské nemocnice – Vojenské fakultní nemocnice Praha.

Postavení **fakultní nemocnice** je s účinností od 1. 4. 2012 upraveno v zákoně č. 372/2011 Sb.²², který FN vymezuje jako příspěvkové organizace, u nichž zřizovatelskou funkci vykonává ministerstvo (MZ a MO). FN se zabývají jak poskytováním zdravotních služeb, tak klinickou a praktickou výukou v oblasti lékařství, farmacie a ošetřování a dále vědeckou, výzkumnou nebo vývojovou činností. Jsou samostatnými právními osobami a podle zákona č. 563/1991 Sb.²³ jsou účetními jednotkami. Účel, pro který jsou příspěvkové organizace zřízeny, a tomu odpovídající předmět jejich činnosti, jsou stanoveny ve zřizovací listině a statutu. Bližší vymezení úkolů FN určuje jejich statut, který včetně změn a dodatků schvaluje zřizovatel. FN vystupují v právních vztazích vlastním jménem a nesou odpovědnost z nich vyplývající. Statutárním orgánem fakultních nemocnic je ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr.

FN poskytují zdravotní péči zejména ve formě lůžkové a ambulantní péče a systematicky rozvíjejí zdravotní služby v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy. Zákon č. 372/2001 Sb.²⁴ stanoví podmínky (mj. věcné a technické vybavení a personální zajištění) pro udělení statutu centra vysoce specializované péče. Statut centra byl udělen ve vybraných oborech i kontrolovaným FN.²⁵

²⁰ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

²¹ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

²² Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

²³ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

²⁴ Ustanovení § 112 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

²⁵ Seznam center vysoce specializované a komplexní péče a vysoce specializovaných center zveřejňuje MZ ve Věstníku MZ ČR.

FN hospodaří s majetkem státu a pravidla při nakládání s ním jsou stanovena zákonem č. 219/2000 Sb. Podle zákona č. 218/2000 Sb. hospodaří FN s peněžními prostředky získanými hlavní činností a s peněžními prostředky přijatými ze státního rozpočtu pouze v rámci finančních vztahů stanovených zřizovatelem. Hospodaří i s dalšími prostředky, které získávají např. ze zahraničí, z rozpočtů územních samosprávných celků, jinou (hospodářskou) činností nebo jako peněžité dary od fyzických nebo právnických osob. Fakultní nemocnice mohou vykonávat i jinou (hospodářskou) činnost.²⁶

Náklady na léčiva v kontrolovaném období se pohybovaly u FNB cca ve výši 26 %, u FNM cca ve výši 17 % a u ÚVN ve výši cca 7 % z celkových nákladů. Náklady na zdravotnické prostředky představovaly u FNB a FNM cca 10 %, u ÚVN cca 15 % z celkových nákladů. Náklady na léčiva byly u FNB a FNM vyšší než náklady na zdravotnické prostředky, u ÚVN tomu bylo naopak mj. i z důvodu zavedení elektronizace podávání léčiv. Rozdílná výše nákladů za léčiva a ZPr mezi FN vyplývá mj. z odlišného zaměření specializované a vysoce specializované péče jednotlivých nemocnic.

Hospodaření fakultních nemocnic

Tabulka č. 1: Přehled vybraných ekonomických údajů fakultních nemocnic

Ukazatel	Nemocnice	Jednotka	2014	2015	2016
Náklady celkem	FNB	tis. Kč	6 587 570,41	6 873 887,66	7 658 859,58
	FNM		7 486 988,59	7 775 201,10	8 134 270,53
	ÚVN		2 211 717,27	2 454 898,59	2 550 626,66
Výnosy celkem	FNB	tis. Kč	6 588 113,88	6 881 839,09	7 659 339,53
	FNM		7 488 001,54	7 778 152,72	8 138 421,14
	ÚVN		2 212 789,31	2 455 903,11	2 551 479,41
Výsledek hospodaření	FNB	tis. Kč	543,48	7 951,43	479,946
	FNM		1 012,94	2 951,62	4 150,61
	ÚVN		1 072,04	1 004,52	852,75
Náklady na léčivé přípravky	FNB	tis. Kč	1 655 371,94	1 806 487,17	2 085 461,23
	FNM		1 251 483,94	1 333 835,77	1 477 736,11
	ÚVN		141 119,58	157 737,61	210 317,45
Náklady na zdravotnické prostředky ²⁷	FNB	tis. Kč	708 273,05	703 494,78	730 820,72
	FNM		808 992,74	829 716,84	894 714,30
	ÚVN		349 256,99	365 104,47	370 461,96
Bonusy ²⁸ za léčivé přípravky a zdravotnické prostředky	FNB	tis. Kč	226 476,06	209 997,55	225 448,27
	FNM		49 212,92	79 705,04	79 345,73
	ÚVN		45 015,29	41 186,44	12 363,31

Zdroj: výkazy zisku a ztráty jednotlivých FN k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016, hlavní knihy nemocnic k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016, sestavy předané jednotlivými FN na základě žádostí NKÚ.

²⁶ Ustanovení § 53 a § 63 zákona č. 218/2000 Sb. a ustanovení § 5 odst. 4 vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

²⁷ Kontrolou byly prověřovány náklady na zdravotnické prostředky, zejména na zdravotnický materiál. Zdravotnickým prostředkem se rozumí nástroj, přístroj, zařízení, včetně programového vybavení, určený jeho výrobcem ke specifickému použití pro diagnostické nebo léčebné účely a nezbytný ke správnému použití zdravotnického prostředku, materiálu nebo jiného předmětu.

²⁸ Pojem bonus není právně definován. Pro účely tohoto textu je bonus chápán jako cenové zvýhodnění poskytnuté dodavatelem při odběru předem stanoveného množství odebraného zboží za určité časové období.

V kontrolovaném období let 2014 až 2016 vykázaly FNB, FNM a ÚVN kladný výsledek hospodaření po zdanění. Výsledkem hospodaření z hlavní činnosti byla u všech FN ztráta a celkového kladného výsledku hospodaření fakultní nemocnice dosáhly v důsledku kladného výsledku hospodaření z jiné (hospodářské) činnosti. K prohlubování ztráty z hlavní činnosti dochází mj. růstem nákladů na léčiva.

Podíl nákladů vynaložených na léčiva na celkových nákladech za kontrolované období u FN činil cca 7 % až 26 %. Podíl nákladů vynaložených na ZPr na celkových nákladech za kontrolované období u FN činil cca 10 % až 15 %.

Výnosy FN v kontrolovaném období rostly. Nárůst v roce 2016 oproti roku 2015 byl ovlivněn zejména růstem výnosů od zdravotních pojišťoven.

Vybrané kapacitní a výkonové ukazatele kontrolovaných FN

V následující tabulce jsou uvedeny vybrané kapacitní a výkonové ukazatele jednotlivých FN za období 2014 až 2016.

Tabulka č. 2: Vybrané kapacitní a výkonové ukazatele FN v období 2014 až 2016

		Jednotka	2014	2015	2016
Průměrný přepočtený počet lékařů	FNB	lékař	847,96	870,86	903,79
	FNM		888,00	888,00	888,00
	ÚVN		320,38	330,41	334,78
Počet hospitalizovaných pacientů	FNB	pacient	71 736	71 047	71 367
	FNM		78 760	76 755	79 450
	ÚVN		25 462	26 028	26 494
Náklady na 1 hospitalizovaného pacienta	FNB	Kč	50 724	50 370	53 824
	FNM		63 853	64 695	62 514
	ÚVN		57 193	56 757	57 135
Průměrný počet lůžek	FNB	ks	1 907,00	1 910,00	1 882,00
	FNM		2 189,00	2 197,00	2 201,92
	ÚVN		664,00	674,00	677,00
Využití lůžek	FNB	%	72,30	71,50	71,70
	FNM		81,00	83,00	84,00
	ÚVN		71,89	67,79	66,21

Zdroj: statistické výkazy jednotlivých FN za rok 2014, 2015 a 2016 a sdělení FN na základě žádosti NKÚ.

Z vybraných kapacitních a výkonových ukazatelů vyplývá:

- Průměrný přepočtený počet lékařů v období let 2014 až 2016 u FN se nesnižoval.
- FNM měla nejvyšší náklady na jednoho hospitalizovaného pacienta a zároveň i největší počet hospitalizovaných pacientů ve všech sledovaných letech, což odpovídá i nejvyššímu počtu lůžek.
- Využití lůžkové kapacity u FNM bylo nejvyšší, a to přes 80 %, a každoročně se zvyšovalo. Nejnižší využití lůžek měla ÚVN.

Výsledky hospodaření fakultních nemocnic

Výsledek hospodaření je tvořen výsledkem hospodaření z hlavní činnosti a jiné (hospodářské) činnosti po zdanění.

Tabulka č. 3: Výsledek hospodaření fakultních nemocnic
(v Kč)

FN		2014	2015	2016
FNB	Výsledek hospodaření	543 475,58	7 951 433,13	479 946,11
	Hlavní činnost	-8 407 783,09	-1 520 342,22	-12 727 125,57
	Jiná (hospodářská) činnost	8 951 258,67	9 471 775,35	13 207 071,68
FNM	Výsledek hospodaření	1 012 942,81	2 951 621,03	4 150 611,35
	Hlavní činnost	-39 402 777,52	-44 653 992,61	-40 674 691,40
	Jiná (hospodářská) činnost	40 415 720,33	47 605 613,64	45 363 002,75
ÚVN	Výsledek hospodaření	1 072 043,87	1 004 517,01	852 748,00
	Hlavní činnost	-2 157 056,72	-3 034 088,45	-3 288 718,26
	Jiná (hospodářská) činnost	3 229 100,59	4 038 605,46	4 141 466,26

Zdroj: účetní závěrky a výkazy zisku a ztráty FN k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016.

V kontrolovaném období let 2014 až 2016 vykázaly k 31. 12. všechny FN kladný výsledek hospodaření po zdanění. Výsledkem hospodaření z hlavní činnosti byla u všech FN ztráta a celkového kladného výsledku hospodaření fakultní nemocnice dosáhly v důsledku kladného výsledku hospodaření z jiné (hospodářské) činnosti. Jinou hospodářskou činností byly např. stravování pro cizí strážníky, parkování, praní prádla, prodej ve veřejné lékárně a ubytovací služby. K prohlubování ztráty v hlavní činnosti dochází mj. růstem nákladů na léčiva.

Náklady kontrolovaných fakultních nemocnic

Podíl nákladů spotřebovaných nákupů, služeb a osobních nákladů na celkových nákladech za období 2014 až 2016 v členění dle jednotlivých FN je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 4: Podíl spotřebovaných nákupů, služeb a osobních nákladů na celkových nákladech

		Náklady celkem (třída 5) tis. Kč	Z toho účtové skupiny					
			50 – Spotřebované nákupy		51 – Služby		52 – Osobní náklady	
			tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%
FNB	2014	6 587 570,41	3 227 699,32	49,00	262 769,50	3,99	2 591 842,01	39,34
	2015	6 873 887,66	3 383 028,53	49,22	287 132,26	4,18	2 711 834,65	39,45
	2016	7 658 859,58	3 782 971,41	49,39	295 059,86	3,85	3 016 498,10	39,39
FNM	2014	7 486 988,59	3 055 805,69	40,81	675 711,33	9,03	2 915 355,03	38,94
	2015	7 775 201,10	3 206 154,53	41,24	679 927,83	8,74	3 079 257,45	39,60
	2016	8 134 270,53	3 457 113,55	42,50	743 957,36	9,15	3 286 350,03	40,40
ÚVN	2014	2 211 717,27	815 487,74	36,87	221 462,67	10,01	1 019 782,73	46,11
	2015	2 454 898,59	835 091,87	34,02	282 907,65	11,52	1 103 809,40	44,96
	2016	2 550 626,66	836 864,12	32,81	294 514,42	11,55	1 204 507,31	47,22

Zdroj: hlavní knihy a výkazy zisku a ztráty jednotlivých FN k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016.

Pozn.: Skupina 50 – *Spotřebované nákupy* zahrnuje zejména spotřebu materiálu (léčiva zdravotnické prostředky), spotřebu energie a prodané zboží; skupina 51 – *Služby* zahrnuje zejména náklady na opravy a udržování, cestovné, náklady na reprezentaci, ostatní služby; skupina 52 – *Osobní náklady* zahrnuje zejména mzdové náklady a náklady zaměstnavatele z titulu sociálního pojištění a veřejného zdravotního pojištění.

Celkové náklady jednotlivých fakultních nemocnic ve sledovaném období mírně rostly. U FNB se pohybovaly ve výši cca 7 mld. Kč, u FNM ve výši cca 8 mld. Kč a u ÚVN ve výši cca 2,5 mld. Kč, a to podle rozsahu poskytovných zdravotních služeb příslušné FN. U všech kontrolovaných FN činily ve sledovaném období z hlediska podílu jednotlivých nákladových položek největší část spotřebované nákupy (32,81 % až 49,39 % celkových nákladů) a osobní náklady (38,94 % až

47,22 %). Osobní náklady nebyly předmětem kontroly. Podíl nákladů na služby na celkových nákladech byl cca 3,85 % až 11,55 %.

Náklady na léčiva

FN poživovaly v kontrolovaném období léčiva; podíl nákladů na léčiva na celkových nákladech je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 5: Náklady na léčiva ve vztahu k celkovým nákladům

		Náklady celkem (třída 5)	Náklady na léčiva*	
		Kč	Kč	%
FNB	2014	6 587 570 407,22	1 655 371 940,00	25,13
	2015	6 873 887 657,55	1 806 487 170,00	26,28
	2016	7 658 859 583,03	2 085 461 230,00	27,23
FNM	2014	7 486 988 592,69	1 251 483 939,18	16,72
	2015	7 775 201 097,39	1 333 835 771,82	17,16
	2016	8 134 270 527,66	1 477 736 106,26	18,17
ÚVN	2014	2 211 717 268,54	141 119 580,00	6,38
	2015	2 454 898 588,02	157 737 610,00	6,43
	2016	2 550 626 659,83	210 317 440,00**	8,25

Zdroj: hlavní knihy jednotlivých FN k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016 a účetní závěrky k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016.

* Náklady na léčiva jsou uvedeny bez nákladů na krev, krevní deriváty, medicínální plyny.

** Skokový nárůst nákladů na léčiva ÚVN v roce 2016 byl způsoben zahájením léčby hepatitidy typu C.

Podíl nákladů vynaložených na léčiva na celkových nákladech se za kontrolované období u FNB pohyboval cca ve výši 26 %, u FNM se pohyboval cca ve výši 17 %, u ÚVN cca ve výši 7 %.

Náklady na zdravotnické prostředky

Fakultní nemocnice poživovaly v kontrolovaném období zdravotnické prostředky; podíl jejich pořizovacích nákladů na celkových nákladech je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 6: Podíl nákladů na zdravotnické prostředky k celkovým nákladům

		Náklady celkem (třída 5)	Náklady na zdravotnické prostředky	
		Kč	Kč	%
FNB	2014	6 587 570 407,22	708 273 046,45	10,75
	2015	6 873 887 657,55	703 494 775,10	10,23
	2016	7 658 859 583,03	730 820 716,63	9,54
FNM	2014	7 486 988 592,69	808 992 739,12	10,81
	2015	7 775 201 097,39	829 716 836,53	10,67
	2016	8 134 270 527,66	894 714 299,45	11,00
ÚVN	2014	2 211 717 268,54	349 256 990,00	15,79
	2015	2 454 898 588,02	365 104 470,00	14,87
	2016	2 550 626 659,83	370 461 960,00	14,52

Zdroj: hlavní knihy jednotlivých FN k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016 a účetní závěrky k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016.

Podíl nákladů vynaložených na zdravotnické prostředky na celkových nákladech se v kontrolovaném období u FNB a FNM pohyboval cca ve výši 10 %, u ÚVN cca ve výši 15 %.

Ostatní vybrané náklady

NKÚ ke kontrole vybral na základě posouzení finanční významnosti a rizik náklady na úklid, právní a poradenské služby, opravy a udržování zdravotnické techniky. V následující tabulce jsou uvedeny celkové částky účtů, na které fakultní nemocnice účtovaly tyto vybrané služby.

Tabulka č. 7: Vybrané náklady fakultních nemocnic v období 2014 až 2016

		Náklady celkem (třída 5)		511 – Opravy a udržování		518 – Ostatní služby		549 – Ostatní náklady z činnosti	
		tis. Kč	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%	
FNB	2014	6 587 570,41	98 646,05	1,50	157 706,26	2,39	0,00	0,00	
	2015	6 873 887,66	109 603,19	1,59	171 548,09	2,50	0,00	0,00	
	2016	7 658 859,58	116 182,14	1,52	172 606,17	2,25	0,00	0,00	
FNM	2014	7 486 988,59	321 987,36	4,30	344 307,64	4,60	145 223,46	1,94	
	2015	7 775 201,10	323 650,41	4,16	343 582,40	4,42	172 643,22	2,22	
	2016	8 134 270,53	360 481,61	4,43	366 216,41	4,50	61 206,22	0,75	
ÚVN	2014	2 211 717,27	92 448,78	4,18	125 654,42	5,68	10 159,77	0,46	
	2015	2 454 898,59	118 276,76	4,82	159 831,36	6,51	15 499,97	0,63	
	2016	2 550 626,66	102 543,91	4,02	187 138,98	7,34	22 222,78	0,87	

Zdroj: hlavní knihy jednotlivých FN k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016 a účetní závěrky k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016.

Vlastními zaměstnanci kontrolované nemocnice částečně zajišťovaly servis zdravotnického přístrojového vybavení, právní služby, FNM i úklid. Poradenské služby zajišťovaly FN externě.

III. Rozsah kontroly

Cílem kontrolní akce bylo prověřit, zda pořizování materiálu, zboží a služeb fakultními nemocnicemi (zejména léčiv a ZPr) probíhalo v souladu s právními předpisy a zda bylo účelné a hospodárné. Dále bylo cílem prověřit, zda Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo obrany plnilo roli zřizovatele fakultních nemocnic.

U kontrolovaných FN byla kontrola zaměřena na porovnání vybraných ukazatelů; způsob zajišťování vybraných služeb a výběr jejich dodavatelů; pořizování léčiv a ZPr včetně porovnání jejich nákupních jednotkových cen a souvisejících bonusů; evidenci a vyřazování léčiv z důvodu nepoužitelnosti. U vybraných kontrolovaných přístrojů byla kontrola zaměřena nejen na náklady související s jejich opravami a udržováním, ale také na evidenci tohoto majetku.

U ministerstev byla kontrola zaměřena na výkon zřizovatelských funkcí MZ/MO ve vztahu k fakultním nemocnicím; finanční vztahy stanovené zřizovatelem; kontrolu prováděnou zřizovatelem u FN.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2014 až 2016.

Kontrolovaný objem činil 2 275 631 308,58 Kč, z toho:

- objem majetku činil 402 562 688,86 Kč,
- objem peněžních prostředků činil 808 302 270,01 Kč,
- objem veřejných zakázek činil 1 064 766 349,71 Kč.²⁹

²⁹ Objem veřejných zakázek se skládá nejenom ze vzorku shodných vybraných léčivých přípravků a zdravotnických prostředků v kontrolovaném období u všech FN pořízených na základě zadávacího řízení, ale také z objemu dalších veřejných zakázek týkajících se léčiv, zdravotnických prostředků a vybraných kontrolovaných služeb (úklid, likvidace odpadu, právní a poradenské služby, opravy a udržování).

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Fakultní nemocnice

1.1 Veřejné zakázky na nákup léčiv

Ze sdělení jednotlivých FN vyplývá, že z celkového objemu všech nákupů léčiv provedených v letech 2014 až 2016 tvořily nákupy realizované na základě zadávacího řízení dle zákona o veřejných zakázkách u FNB 9,94 %, u FNM 20,61 %. ÚVN údaje nesledovala, neboť tato povinnost není stanovena právními předpisy.

NKÚ na vybraném kontrolním vzorku shodných léčiv používaných fakultními nemocnicemi v celkové hodnotě 107 255 260,90 Kč vč. DPH za roky 2014 až 2016 ověřil způsob jejich pořízování. Kontrolní vzorek vybraných 16 druhů centrových léků byl v celkové hodnotě 94 180 832,88 Kč vč. DPH. Kontrolní vzorek 19 druhů vybraných léčiv ze skupiny ATC – J byl v celkové hodnotě 13 074 428,02 Kč vč. DPH. Způsob jejich pořízení je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 8: Veřejné zakázky na léčiva na shodném kontrolním vzorku

Název nemocnice	Kontrolované položky	Kontrolovaný objem (v Kč)	Způsob výběru dodavatele	%
FNB*	Centrové léky	32 999 431,70	Zadávací řízení	0,00
			Ostatní	100,00
	ATC – J	4 913 723,92	Zadávací řízení	14,94
			Ostatní	85,06
FNM	Centrové léky	34 370 902,07	Zadávací řízení	19,27
			Ostatní	80,73
	ATC – J	6 609 346,30	Zadávací řízení	4,96
			Ostatní	95,04
ÚVN	Centrové léky	26 810 499,11	Zadávací řízení	23,86
			Ostatní	76,14
	ATC – J	1 551 357,80	Zadávací řízení	29,31
			Ostatní	70,69

Zdroj: přílohy jednotlivých kontrolních protokolů FN; sdělení kontrolovaných FN.

* V kontrolním vzorku nejsou zahrnuta ta léčiva, jejichž dodávky zajišťovalo samostatně transfuzní oddělení a banka krve.

Z kontrolního vzorku za období 2014 až 2016 bylo zjištěno, že:

- **centrové léky** pořizovaly fakultní nemocnice na základě zadávacího řízení v rozmezí od 0 % do 23,86 %;
- **léčiva skupiny ATC – J** pořizovaly fakultní nemocnice v rozmezí od 4,96 % do 29,31 %.

V následujícím textu jsou uvedeny ostatní způsoby výběru dodavatelů při nákupu kontrolního vzorku léčiv.

FNB pořídila všechny centrové léky z kontrolního vzorku bez zadávacího řízení. FNB pořídila centrové léky z důvodu přímé distribuce prostřednictvím distribučních kanálů DTP³⁰, což představuje 15,93 % hodnoty kontrolního vzorku. Dále FNB pořídila dodávky centrových léčiv jako pomoci s expirujícím zbožím ve výši 0,79 % hodnoty kontrolního vzorku. FNB pořídila bez zadávacího řízení jako přímé dodávky od výrobce ve výši 37,2 % hodnoty kontrolního vzorku, a to z důvodu, že na trhu neexistovalo generikum, nebo FNB pořídila léčiva bez zadávacího

³⁰ Model DTP (*Direct-To-Pharmacy*) kanálů představuje způsob distribuce léčiva objednaného přímo u výrobce a dodávaného výhradním distributorem.

řízení od výhradního dodavatele v režimu mimořádného dovozu dle ustanovení § 16 zákona č. 48/1997 Sb.³¹ FNB pořídila léčiva bez zadávacího řízení dle aktuální ceny na trhu a aktuálního stavu zásob v distribuci ve výši 46,08 % hodnoty kontrolního vzorku z důvodu nespokojenosti FNB se zajištěním dodávek od stávajícího smluvního dodavatele, dále z důvodu reexportu léčiva do zahraničí nebo z důvodu výpadku sortimentu na trhu v České republice.

FNM pořídila centrové léky prostřednictvím DTP kanálů ve výši 21,15 % z hodnoty kontrolního vzorku. Na základě poptávkového řízení pořizovala centrové léky ve výši 47,69 %. Zbývající část, tj. 11,89 %, připadá na přímé dodávky od výrobce.

ÚVN pořídila centrové léky bez zadávacího řízení a bez smlouvy z důvodu přímé distribuce výrobcem do lékárný ve výši 51,08 % hodnoty kontrolního vzorku. ÚVN pořídila centrové léky bez zadávacího řízení a bez smlouvy z důvodu, že se jednalo o období mezi výpovědí smlouvy a uzavřením nové smlouvy, o jediného výrobce, o odběr dle aktuální dostupnosti a nejvýhodnější obchodní přírážky dodavatele ve výši 23,24 %. Zbývající část ve výši 1,82 % připadá na pořízení mimo platnou smlouvu na základě zadávacího řízení, kde důvodem byl akutní požadavek a dodavatel neměl léčivo skladem, nebo dodavatel již dodával pouze novou lékovou formu.

FNB pořídila léčiva skupiny ATC – J bez zadávacího řízení na základě přímých dodávek od výrobce ve výši 1,90 % hodnoty kontrolního vzorku z důvodu neexistence generika na trhu v České republice. FNB pořídila léčiva bez zadávacího řízení jako jednorázové dodávky dle aktuální dostupnosti a nejnižší ceny na trhu ve výši 16,91 % hodnoty kontrolního vzorku. Dále 1,21 % hodnoty kontrolního vzorku připadá na dodávky léčiva jako pomoci s expirujícím zbožím. FNB pořídila léčiva bez zadávacího řízení dle aktuální ceny na trhu, distribuční marže a aktuálního stavu zásob v distribuci či výpadků sortimentu, nebo z důvodu nespokojenosti FNB s dodávkami od stávajícího smluvního dodavatele vybraného v řádné soutěži ve výši 65,04 % hodnoty kontrolního vzorku.

FNM pořídila léčiva skupiny ATC – J prostřednictvím DTP kanálů ve výši 10,10 % hodnoty kontrolního vzorku. Na základě poptávkového řízení pořizovala 81 % hodnoty kontrolního vzorku. Dodávky od náhradního dodavatele představovaly 1,56 % hodnoty kontrolního vzorku. Zbývající část ve výši 2,38 % připadá na přímé dodávky od výrobce.

ÚVN pořídila léčiva skupiny ATC – J bez zadávacího řízení a bez smlouvy ve výši 46,19 % hodnoty kontrolního vzorku z důvodu, že se jednalo o období mezi dvěma smlouvami, neúspěšné soutěžení, o odběr přímo od výrobce, o odběr dle aktuální dostupnosti. ÚVN nakoupila léčiva skupiny ATC – J ve výši 21 % hodnoty kontrolního vzorku mimo platnou smlouvu z důvodu výpadku dodávky léčiva u smluvního dodavatele. Na pořízení prostřednictvím marketingového průzkumu trhu připadá 0,64 %. Zbývající část ve výši 2,86 % připadá na nákupy dle smlouvy.

Na kontrolním vzorku NKÚ zjistil, že podíl dodávek centrových léků a léčiv skupiny ATC – J mimo zadávací řízení je značný. V nízkém procentu zadávacích řízení centrových léků a léčiv skupiny ATC – J spatřuje NKÚ prostor pro snižování nákladů. NKÚ vyhodnotil tento stav jako nežádoucí. FN jsou jako veřejní zadavatelé povinny důsledně postupovat podle zákona o veřejných zakázkách.

Na kontrolním vzorku NKÚ zjistil, že fakultní nemocnice nepostupovaly stejně při stanovování kritérií v zadávacích řízeních na nákup léčiv. Podle zákona č. 137/2006 Sb. neměl veřejný zadavatel povinnost stanovit jako hodnoticí kritérium nabídek nejnižší cenu

---

³¹ Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.

včetně bonusů, byl však povinen stanovit kritérium hodnocení nabídek s ohledem na druh a složitost předmětu veřejné zakázky tak, aby vyjadřovalo vztah užité hodnoty a ceny. FNB nesoutěžila nákupy centrových léků vůbec a FNM nestanovila jako hodnotící kritérium současně cenu a bonus tak, aby konečná cena byla nejnižší. Za transparentní postup lze považovat zadávací řízení, kde hodnotícím kritériem byla nejen nabídková cena ale i bonus. ÚVN bonusy za léčiva v letech 2014 a 2015 nepřijímala a ojediněle je přijala v zanedbatelné výši v roce 2016.

1.2 Cenové rozdíly u léčiv

Cenové rozdíly centrových léků

Na kontrolním vzorku 16 druhů centrových léků, které pořizovaly v období 2014 až 2016 všechny fakultní nemocnice, NKÚ zjistil při porovnání jednotkových cen za jedno balení v jednotlivých letech rozdíly, které se v procentuálním vyjádření pohybovaly od 0 % do 39,14 % a v absolutním vyjádření pohybovaly od 0 Kč do 95 210,72 Kč. Ve zjištěných rozdílech nejsou zohledněna nakupovaná množství jednotlivých léků a objem získaných množstevních bonusů od dodavatelů. Všechny zjištěné rozdíly jsou uvedeny v příloze č. 1 tohoto kontrolního závěru.

Největší rozdíl v absolutní hodnotě nebo v procentuálním vyjádření byl zjištěn u léčiv pod kódy SÚKL:

- 0210201 (HARVONI) v roce 2015 činil 95 210,72 Kč (tj. 25 %), kdy FNB pořídila jedno balení za 380 842,88 Kč a ÚVN za 476 053,60 Kč. Toto léčivo dodával výhradní dodavatel/výrobce a jinde jej nebylo možné objednat. Důvodem rozdílu bylo, že ÚVN nakoupila toto léčivo ojediněle a FNB obdržela přímou slevu od dodavatele.
- 0210118 (DAKLINZA) v roce 2016 činil 25 336,29 Kč (tj. 25 %), kdy FNM pořídila jedno balení za 101 338,91 Kč a FNB za 126 675,20 Kč. Léčivo bylo k léčbě dostupné teprve od roku 2015 pouze výhradním dodavatelem. Léčivo bylo nejprve nakupováno v režimu mimořádného dovozu³² a po stanovení maximální ceny (cenové regulaci SÚKL) byl nakupován za cenu nižší o zjištěný rozdíl.
- 0194770 (SOVALDI) v roce 2015 činil 84 250,76 Kč (tj. 25 %), kdy FNB a FNM pořídily jedno balení za 337 003,04 Kč a ÚVN za 421 253,80 Kč. V roce 2016 činil rozdíl 69 029,15 Kč (20,48 %), kdy ÚVN pořídila jedno balení za 337 003,04 Kč a FNM a ÚVN za 406 032,19 Kč. Toto léčivo dodával jediný výhradní dodavatel/výrobce a jinde je nebylo možné objednat. Nebyla konkurence na trhu, ceny byly stanovovány dodavatelem.
- 0025566 (HUMIRA) v roce 2015 činil 5 984,43 Kč (tj. 39,14 %), kdy FNB pořídila jedno balení za 15 290 Kč a FNM za 21 274,43 Kč. Důvodem bylo, že FNB nakoupila toto léčivo se slevou z důvodu blížící se expirace.
- 027283 (REMICADE) v roce 2015 činil 2 261 Kč (tj. 24,33 %), kdy FNM pořídila jedno balení za 9 294,76 Kč a FNB za 11 555,76 Kč. Důvodem bylo mj., že na trhu pravidelně docházelo k výpadkům dodávek, proto FNB nakupovala dle aktuálních zásob v distribuci, zpravidla na základě jednorázových nabídek bez veřejné zakázky.

---

³² Ustanovení § 16 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.

Cenové rozdíly léčiv skupiny ATC – J

Na kontrolním vzorku 19 druhů léčiv skupiny ATC – J, které pořizovaly v období 2014 až 2016 všechny fakultní nemocnice, NKÚ zjistil při porovnání jednotkových cen za jedno balení v jednotlivých letech rozdíly, které se v procentuálním vyjádření pohybovaly od 0 % do 448,93 % a v absolutním vyjádření pohybovaly od 0 Kč do 9 496,28 Kč. Ve zjištěných rozdílech nejsou zohledněna nakupovaná množství jednotlivých léků a objem získaných množstevních bonusů od dodavatelů. Všechny zjištěné rozdíly jsou uvedeny v příloze č. 2 tohoto kontrolního závěru.

Největší rozdíl v absolutní hodnotě nebo v procentuálním vyjádření byl zjištěn u léčiv pod kódy SÚKL:

- 0003708 (ZYVOXID) v roce 2015 činil rozdíl 9 496,28 Kč (tj. 448,93 %), kdy FNM pořídila jedno balení za 2 115,30 Kč a FNB za 11 611,58 Kč. V roce 2016 činil 4 982,70 Kč (tj. 235,56 %), kdy FNM pořídila jedno balení za 2 115,30 Kč a ÚVN za 7 098,00 Kč. ÚVN nakupovala toto léčivo v zanedbatelném množství. Pokles ceny od roku 2015 byl způsoben ukončením patentové ochrany původního přípravku a vstupem generik na trh.
- 0026889 (VFEND) v roce 2016 činil rozdíl 6 223,42 Kč (tj. 83,67 %), kdy FNM pořídila jedno balení za 7 438,43 Kč a ÚVN za 13 661,85 Kč. Důvodem snížení ceny bylo uvedení generika na trh v druhé polovině roku 2016.
- 0198417 (ABELCET) v roce 2015 činil rozdíl 4 357,99 Kč (tj. 19,74 %), kdy ÚVN pořídila jedno balení za 22 074,45 Kč a FNB za 26 432,44 Kč. Důvodem rozdílu bylo, že FNB pořizovala toto léčivo bez zadávacího řízení, na rozdíl od ÚVN.
- 0113453 (PIPERACILIN/TAZOBACTAM) v roce 2015 činil rozdíl 1 717,50 Kč (tj. 446,10 %), kdy FNM pořídila jedno balení za 385,00 Kč a ÚVN za 2 102,50 Kč. Jednalo se o nákupy od stejného dodavatele v rozmezí dvou měsíců bez zadávacího řízení. ÚVN nakupovala od 8. 7. 2015 na základě zadávacího řízení za cenu 1 154,89 Kč vč. DPH.
- 0156835 (MEROPENEM KABI) v roce 2015 činil rozdíl 2 344,10 Kč (tj. 245,22 %), kdy ÚVN pořídila jedno balení za 955,90 Kč a FNB za 3 300,00 Kč. FNB pořizovala léčivo k na základě objednávky bez zadávacího řízení na rozdíl od ÚVN.

Mezi FN byly zjištěny významné cenové rozdíly v jednotkových nákupních cenách vybraného vzorku léčiv, často i od stejných dodavatelů. Rozdílné jednotkové ceny vybraného vzorku léčiv byly ovlivněny zejména mimořádnými slevami dodavatelů při doprodeji v distribuci, marží dodavatelů, průběžnou změnou ceníků dodavatelů, existencí jediného výrobce, výpadky smluvního dodavatele, pořizováním bez zadávacího řízení, přímou distribucí jediným dodavatelem a zavedením generika na trh. Ve značných cenových rozdílech léčiv NKÚ spatřuje prostor pro snižování nákladů, jak bylo zjištěno např. při porovnání cen u léčiva kód SÚKL 0198417 (ABELCET) a kód SÚKL 0156835 (MEROPENEM KABI), kdy levněji byly pořízeny na základě zadávacího řízení.

1.3 Bonusy za léčiva

V následující tabulce jsou uvedeny přijaté bonusy související s nákupy léčiv jednotlivých fakultních nemocnic v období 2014 až 2016.

Tabulka č. 9: Podíl bonusů na nákladech za léčiva v období 2014 až 2016

(v tis. Kč)

	2014			2015			2016		
	Náklady	Bonusy	%	Náklady	Bonusy	%	Náklady	Bonusy	%
FNB	1 934 865,47	92 212,67	4,77	2 100 988,62	94 443,70	4,50	2 502 788,40	112 533,39	4,50
FNM	1 273 104,74	48 601,50	3,82	1 369 906,43	77 848,92	5,68	1 521 071,72	77 305,07	5,08
ÚVN	141 119,58	0,00	0,00	157 737,61	0,00	0,00	210 317,45	142,48	0,07

Zdroj: hlavní knihy jednotlivých FN k 31.12.2014, k 31.12.2015 a k 31.12.2016; předané sestavy FN na základě žádosti NKÚ.

Pozn.: U FNM a ÚVN jsou náklady na léčiva uvedeny bez nákladů na krev, krevní deriváty a medicínální plyny. U FNM jsou uvedeny náklady očištěné o bonusy, které byly zaúčtovány do nákladů.

Podíl bonusů za léčiva na souvisejících nákladech za léčiva se u FN pohyboval v období let 2014 až 2016 od 0 % do 5,68 %.

Celkové bonusy za léčiva u FNB v kontrolovaném období představovaly částku 299 189,76 tis. Kč včetně DPH a pohybovaly se v rozmezí od 4,50 % do 4,77 %.

Celkové bonusy za léčiva u FNM v kontrolovaném období představovaly částku 203 755,49 tis. Kč včetně DPH a pohybovaly se v rozmezí od 3,82 % do 5,68 %.

Celkové bonusy za léčiva u ÚVN v kontrolovaném období představovaly částku 142,48 tis. Kč včetně DPH a pohybovaly se v rozmezí od 0 % do 0,07 %.

Kontrolou NKÚ zjistil, že pojem bonus není právními předpisy definován a vychází z podmínek konkrétního smluvního vztahu mezi FN a dodavatelem. Bonus bývá převážně sjednáván mezi dodavatelem a poskytovatelem zdravotní péče písemně. FN při sjednávání bonusů a použití příjmů z bonusů nepostupovaly jednotně. Bonus zpravidla nemá vazbu na jednotlivé položky provedených dodávek, ale naopak má vazbu k hodnotě či množství celkového odběru

Dohoda o způsobu vykazování zvlášť účtovaného materiálu (dále také „ZUM“) a zvlášť účtovaných léčivých přípravků (dále také „ZULP“) je součástí smlouvy mezi zdravotní pojišťovnou a poskytovatelem zdravotní péče. Definice či výklad smluvního ujednání jsou záležitostí smluvních stran. Při úhradě zdravotní péče zdravotními pojišťovnami některou z forem paušální úhrady vykazovaná cena ZUM/ZULP nemá vliv na její výši. **Přijímání, vykazování a nakládání s bonusy od dodavatelů ve zdravotnictví je nesystémové a jejich existenci umožňují vysoko nastavené maximální úhrady placené zdravotními pojišťovnami. Systém bonusů ve zdravotnictví neměl při pořizování léčiv jasně stanovená pravidla.**

Kontrolou NKÚ zjistil, že FNB a FNM nesjednaly všechny smlouvy písemně s poskytovateli bonusů, tím nesplnily zákonnou povinnost³³ a neřídily se příkazem ministra č. 3/2013. FN uzavíraly smlouvy na bonusy zpravidla odděleně od hlavního závazkového vztahu na dodávky. FN s odkazem na obchodní tajemství nezveřejnily smlouvy na bonusy v registru smluv včetně hodnoty sjednaných bonusů. **Proces nakládání s bonusy ve FN proto z těchto důvodů vykazuje netransparentní znaky.**

Fakultní nemocnice bonusy účtovaly do výnosů, FNM v některých případech o ně snižovala náklady. Všechny bonusy byly fakultními nemocnicemi účtovány na základě opravných daňových dokladů. Přijaté bonusy se netýkaly jednotlivých položek, ale kontrolované FN je přijímaly za předem stanovený objem odebraného zboží.

Získávání bonusů neovlivnilo vykazování poskytnutých zdravotních služeb jednotlivým zdravotním pojišťovnám, jelikož fakultní nemocnice se zdravotními pojišťovnami sjednaly

³³ Ustanovení § 17 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

úhrady v převážné míře některou z forem paušálu. Např. u FNM bylo zjištěno, že v letech 2014 a 2015 tvořily paušální úhrady cca 99 % úhrad za poskytnuté zdravotní služby od zdravotních pojišťoven.

FN při zadávacích řízeních v oblasti bonusů nepostupovaly jednotně tak, aby byl zajištěn transparentní výběr dodavatele. Snahou poskytovatelů zdravotní péče by mělo být smluvně zajistit dodávky zboží za co nejvýhodnějších podmínek, tj. při zadávacím řízení zvolit jako kritérium nejen nabídkovou cenu, ale i bonus.

V reakci na kontrolní závěr KA č. 16/28 vydal ministr zdravotnictví příkaz č. 13/2018³⁴, kterým v článku 2 stanovil podřízeným FN závazné podmínky a pravidla pro nakládání s bonusy a jejich vykazování zdravotním pojišťovnám. Zda jsou pravidla definována jednoznačně, dostatečně a účinně však lze ověřit kontrolou u FN až s odstupem času.

1.4 Nakládání s léčivy a jejich likvidace

Léčiva se stanou nepoužitelnými³⁵ především z důvodu nevyhovující jakosti, prošlé doby použitelnosti, uchovávání nebo přepravování za jiných než předepsaných podmínek, zjevného poškození nebo nespoteřování. Taková léčiva jsou určena k likvidaci.

NKÚ zjistil, že likvidaci léčiv FNB a ÚVN zajišťovaly dodavatelsky na základě smluv a že likvidaci léčiv prováděly společnosti, které k tomu měly oprávnění. FNM likvidovala nepotřebná léčiva ve vlastní spalovně. U nepoužitelných léčiv odevzdaných fyzickými osobami do nemocniční lékárny FN evidenci nevedly, protože tato povinnost není stanovena žádným právním předpisem. Kontrolované nemocnice v letech 2014 až 2016 nevyužily možnost dle zákona č. 378/2007 Sb.³⁶ uplatnit u krajského úřadu náklady vzniklé nemocniční lékárně v souvislosti s odevzdáním nepoužitelných léčiv fyzickými osobami.

NKÚ kontrolou zjistil, že:

- FNB vedla evidenci nepoužitelných léčiv pouze v hmotnostních jednotkách;
- FNM vedla evidenci nepoužitelných léčiv z nemocniční lékárny jak v hmotnostních jednotkách, tak i v korunovém vyjádření. Na odděleních tuto evidenci FNM vedla pouze v počtu balení, což vedlo k tomu, že v případě likvidace nepoužitelných léčiv neznala jejich hodnotu;
- ÚVN vedla evidenci nepoužitelných léčiv jak v hmotnostních jednotkách, tak v korunovém vyjádření. ÚVN zavedla v průběhu roku 2016 elektronizaci podávání léčiv, kdy hlavním přínosem bylo snížení skladových zásob cca o 24 % na odborných odděleních, minimalizace nákladů na léčiva, maximalizace jejich využitelnosti a snížení chybovosti, což lze považovat za účelné a hospodárné.

Pro hospodárný způsob nakládání s nepoužitelnými léčivy je žádoucí vedení jejich evidence především v korunovém vyjádření.

ÚVN nepostupovala při zadávacím řízení na odvoz a likvidaci nebezpečného odpadu v souladu zákonem č. 137/2006 Sb.³⁷ tím, že nedoložila, že do pěti pracovních dnů po

³⁴ Příkaz ministra č. 13/2018 *Vybrané zásady transparentního hospodaření přímo řízených organizací Ministerstva zdravotnictví v oblasti nákupu zboží a služeb*, čj. MZDR 16781/2018, účinný od 1. 9. 2018.

³⁵ Ustanovení § 88 zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech).

³⁶ Ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech).

³⁷ Ustanovení § 81 odst. 3, § 82 odst. 1, § 85 odst. 4, § 110 odst. 4 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

rozhodnutí zadavatele o výběru nejvhodnější nabídky odeslala oznámení o výběru nejvhodnější nabídky dotčeným zájemcům a uchazečům, znemožnila dotčeným uchazečům možnost v zákonné lhůtě podat námitky proti tomuto rozhodnutí a následně uzavřela smlouvy s vybraným uchazečem, přestože zákon č. 137/2006 Sb. explicitně zakazuje uzavřít smlouvu s vybraným uchazečem před uplynutím lhůty pro podání námitek. ÚVN neodeslala k uveřejnění oznámení o výsledku zadávacího řízení ve lhůtě 15 dnů od uzavření smlouvy v rozporu se zákonem č. 137/2006 Sb.³⁸

FNB porušila rozpočtovou kázeň³⁹ tím, že neoprávněně použila peněžní prostředky nejméně ve výši 8 214 984 Kč včetně DPH, když v rámci zadávacího řízení na nadlimitní veřejnou zakázku na dodavatele služeb likvidace odpadů (včetně nebezpečného odpadu) hodnotila jinou cenovou nabídku vítězného uchazeče, než jakou sdělila při otevírání obálek a zapsala do protokolu o otevírání obálek s nabídkami. FNB nabídku vítězného uchazeče, která obsahovala dvě rozdílné nabídkové ceny, nevyřadila z hodnocení a vybrala ji jako nejvýhodnější. FNB nedodržela zásadu transparentnosti a nepostupovala v souladu se zákonem⁴⁰.

1.5 Veřejné zakázky na nákup zdravotnických prostředků

Ze sdělení jednotlivých FN vyplývá, že z celkového objemu všech nákupů ZPr provedených v letech 2014 až 2016 tvořily nákupy realizované na základě zadávacího řízení dle zákona o veřejných zakázkách u FNB 0,42 %, u FNM 24,38 %. ÚVN údaje nesledovala, neboť tato povinnost není stanovena právními předpisy.

NKÚ při kontrole zjistil, že FN měly smluvně ošetřeny nákupy zdravotnických prostředků a fakturované ceny odpovídaly smluvním cenám, kromě ÚVN v případě 4 dodavatelů.

NKÚ na vybraném kontrolním vzorku shodných zdravotnických prostředků používaných fakultními nemocnicemi v období 2014 až 2016 zjistil způsob jejich pořízení. Kontrolní vzorek zdravotnických prostředků obsahoval zvlášť účtovaný materiál s pořizovací hodnotou vyšší než 30 tis. Kč za kus (balení) v celkové hodnotě 16 150 346,96 Kč vč. DPH. Způsob jejich pořízení je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 10: Veřejné zakázky na zdravotnické prostředky na shodném kontrolním vzorku

Název nemocnice	Kontrolované položky	Kontrolovaný objem (v Kč)	Způsob výběru dodavatele	%
FNB	ZPr	3 878 919,49	Zadávací řízení	0,00
			Ostatní	100,00
FNM	ZPr	5 144 806,36	Zadávací řízení	4,38
			Ostatní	95,62
ÚVN	ZPr	7 126 621,11	Zadávací řízení	10,94
			Ostatní	89,06

Zdroj: přílohy jednotlivých kontrolních protokolů FN; sdělení kontrolovaných FN.

Z kontrolního vzorku za období 2014 až 2016 bylo zjištěno, že:

- **zdravotnické prostředky** pořizovaly fakultní nemocnice na základě zadávacího řízení v rozmezí od 0 % do 10,94 %.

³⁸ Ustanovení § 83 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁹ Ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ve spojení s ustanovením § 3 písm. c) a § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

⁴⁰ Ustanovení § 6 a § 76 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

V následujícím textu jsou uvedeny ostatní způsoby výběru dodavatelů při nákupu kontrolního vzorku zdravotnických prostředků.

FNB nakupovala zdravotnické prostředky přímo od jednotlivých dodavatelů.

U FNM podíl přímých nákupů spotřebního materiálu k přístrojům, který je předem určen výrobcem přístroje, představoval 17,11 % hodnoty kontrolního vzorku. Podíl nákupů na základě vitálních či zdravotních indikací představoval 78,51 % kontrolního vzorku.

ÚVN pořídila ZUM na základě rámcových smluv ve výši 46,08 % hodnoty kontrolního vzorku. Zbývající část ve výši 42,98 % připadá na nákup na základě objednávky bez předešlého smluvního ujednání.

FNB nakupovala ZPr ve všech případech kontrolního vzorku bez zadávacího řízení. ÚVN a FNM uvedly důvody, na jejichž základě nakoupily ZPr bez zadávacího řízení, přesto je podíl dodávek mimo zadávací řízení značný (ÚVN dosahuje 89,06 % a FNM 95,62 %). NKÚ vyhodnotil tento stav jako nežádoucí s tím, že ve FN existuje prostor pro snižování nákladů. FN jsou jako veřejní zadavatelé povinny důsledně postupovat podle zákona o veřejných zakázkách, jehož dodržení je základním předpokladem pro hodnocení hospodárného nakládání s peněžními prostředky státu a transparentní výběru dodavatele.

Na kontrolních vzorcích shodných léčiv a ZPr NKÚ zjistil, že fakultní nemocnice nepostupovaly stejně při stanovování kritérií v zadávacích řízeních na nákup zdravotnických prostředků. Podle zákona č. 137/2006 Sb. neměl veřejný zadavatel povinnost stanovit jako hodnotící kritérium nabídek nejnižší cenu včetně bonusů, byl však povinen stanovit kritérium hodnocení nabídek s ohledem na druh a složitost předmětu veřejné zakázky tak, aby vyjadřovalo vztah užitné hodnoty a ceny. FNB nesoutěžila pořizování ZPr vůbec a FNM nestanovila jako hodnotící kritéria současně cenu a bonus tak, aby konečná cena byla nejnižší. Za transparentní lze považovat zadávací řízení uskutečněná ÚVN, kde hodnotícím kritériem byla nejen nabídková cena, ale i bonus.

NKÚ rozšířil kontrolní vzorek o jiné významné položky zdravotnických prostředků, které nebyly shodné u všech FN, a to z důvodu, aby byl ověřen postup FN u zadávacích řízeních dle zákona č. 137/2006 Sb.⁴¹ Z rozšířeného kontrolního vzorku bylo zjištěno, že FNB v letech 2014 až 2016 v rozporu s ustanovením § 13 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb. a § 24 zákona č. 134/2016 Sb. nesečetla předpokládané hodnoty těchto dodávek, které hodlala pořídit v průběhu účetního období, a zadala průběžné a opakované veřejné zakázky na dodávky přímo vybraným dodavatelům jako zakázky malého rozsahu, ačkoli celková hodnota předmětných dodávek činila za celé kontrolované období 115 486 746,31 Kč bez DPH. FNB současně uzavřela s těmito dodavateli samostatné smlouvy o obchodním zvýhodnění, na jejichž základě v kontrolovaném období obdržela za dodávky bonusy ve výši 52 223 118,52 Kč vč. DPH. FNB rozdělila předmět nadlimitní veřejné zakázky na opakované dodávky zdravotnického materiálu, čímž došlo ke snížení předpokládané hodnoty pod finanční limit stanovený zákonem. Celková hodnota dodávek dle uzavřených smluv činila 115 486 746,31 Kč bez DPH.

FNB porušila rozpočtovou kázeň⁴² tím, že neprovedla zadávací řízení na dodávky specializovaného zdravotnického materiálu dle zákona č. 137/2006 Sb., resp. zákona č. 134/2016 Sb., a uzavřela smlouvy o uložení v konsignačních skladech přímo s vybranými dodavateli, na jejichž základě vydala jiné peněžní prostředky státu ve výši nejméně

⁴¹ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

⁴² Ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ve spojení s ustanovením § 3 písm. c) a § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb.

4 598 344,85 Kč vč. DPH. Postup FNB spočívající v individuálním sjednání bonusů mimo zadávací řízení nelze hodnotit jako postup zákonný, transparentní a nediskriminační vůči ostatním dodavatelům na trhu, ani jako postup, při kterém FNB prokazatelně dosáhla nejvýhodnější ceny dodávek na trhu. FNB při výběru dodavatelů specializovaného zdravotnického materiálu nepostupovala hospodárně, přičemž za dodávky bez zadávacího řízení uhradila celkem 137 153 969,87 Kč vč. DPH.

1.6 Cenové rozdíly u zdravotnických prostředků

Na kontrolním vzorku 20 druhů zdravotnického materiálu, které pořizovaly v období 2014 až 2016 všechny fakultní nemocnice, NKÚ zjistil při porovnání jednotkových cen za jeden kus v jednotlivých letech rozdíly, které se v procentuálním vyjádření pohybovaly od 0 % do 109,95 % a v absolutním vyjádření pohybovaly od 0 Kč do 35 497,26 Kč. Ve zjištěných rozdílech nejsou zohledněna nakupovaná množství jednotlivých léků a objem získaných množstevních bonusů od dodavatelů. Všechny zjištěné rozdíly jsou uvedeny v příloze č. 3 tohoto kontrolního závěru.

Největší rozdíl v absolutní hodnotě nebo v procentuálním vyjádření byl zjištěn u zdravotnického materiálu pod kódy ZP:

- 0192089 (STENTGRAFT AORTÁLNÍ ZENITH LP,TĚLO) v roce 2016 činil rozdíl 35 497,26 Kč (tj. 42,86 %), kdy FNB pořídila jeden kus za 82 826,93 Kč i za 118 324,19 Kč. Důvodem bylo uplatnění slevy od dodavatele.
- 0193339 (STENTGRAFT AORTÁLNÍ ZENITH-NOHA SPIRÁLNÍ) v roce 2016 činil rozdíl 29 764,35 Kč (tj. 66,67 %), kdy FNB pořídila jeden kus za 44 646,52 Kč i za 74 410,87 Kč. Důvodem bylo uplatnění slevy od dodavatele.
- 0194014 (ZÁZNAMNÍK EKG INSERTABILNÍ REVEAL LINQ) v roce 2016 činil rozdíl 20 576 Kč (tj. 34,63 %), kdy ÚVN pořídila jeden kus za 59 414 Kč a FNB za 79 990 Kč. Důvodem bylo, že FNB pořídila tento zdravotnický materiál dle sjednané ceny ve smlouvě a současně ÚVN v průběhu roku 2016 začala uplatňovat nárok na odpočet DPH.
- 0059007 (ZÁSObNÍK ENDO GIA – 60MM – UNIVERSAL, DUET TRISTAPLE ROTIKULAČNÍ) v roce 2015 činil rozdíl 6 330,40 Kč (tj. 110 %), kdy FNB pořídila jeden kus za 5 757,50 Kč a FNM za 12 087,90Kč. V roce 2014 činil rozdíl 2 591,50 Kč (tj. 45,01 %), kdy FNB pořídila jeden kus za 5 757,50 Kč a ÚVN za 8 349,00 Kč. Důvodem cenového rozdílu je mj. to, že pod stejným kódem 0059007 je vedeno více druhů staplerů, které byly však uvedeny v úhradových katalozích VZP-ZP podstejným kódem ZP, tudíž se stejnou maximální úhradou.

Mezi FN byly zjištěny významné cenové rozdíly v jednotkových nákupních cenách vybraného vzorku zdravotnických prostředků, často i od stejných dodavatelů. Rozdílné ceny byly ovlivněny zejména slevami dodavatelů a nákupy od jediného výrobce. Ve značných cenových rozdílech zdravotnických prostředků NKÚ spatřuje prostor pro snižování nákladů.

1.7 Bonusy za zdravotnické prostředky

Tabulka č. 11: Podíl bonusů na nákladech na ZPr v období 2014 až 2016 (v tis. Kč)

	2014			2015			2016		
	Náklady	Bonusy	%	Náklady	Bonusy	%	Náklady	Bonusy	%
FNB	708 273,05	134 263,39	18,96	703 494,78	115 553,85	16,43	730 820,72	112 914,88	15,45
FNM	808 992,74	611,42	0,08	829 716,84	1 856,12	0,22	894 714,30	2 040,66	0,23
ÚVN	349 256,99	45 015,29	12,89	365 104,47	41 186,44	11,28	370 461,96	12 220,83	3,30

Zdroj: hlavní knihy jednotlivých FN k 31.12.2014, k 31.12.2015 a k 31.12.2016; předané sestavy FN na základě žádosti NKÚ.

Pozn.: Náklady na zdravotnické prostředky jsou bez nákladů na medicínální plyny.

Podíl bonusů za ZPr na souvisejících nákladech za ZPr se u FN pohyboval v období let 2014 až 2016 od 0,08 % do 18,96 %.

Celkové bonusy za zdravotnické prostředky u FNB v kontrolovaném období představovaly částku 362 732,12 tis. Kč včetně DPH a pohybovaly se v rozmezí od 15,45 % do 18,96 %. Největší podíl objemu bonusů na nákladech na zdravotnický materiál je u FNB.

Celkové bonusy za zdravotnické prostředky u FNM v kontrolovaném období představovaly částku 4 508,2 tis. Kč včetně DPH a pohybovaly se v rozmezí od 0,08 % do 0,23 %.

Celkové bonusy za zdravotnické prostředky u ÚVN v kontrolovaném období představovaly částku 98 422,56 tis. Kč včetně DPH a pohybovaly se v rozmezí od 3,30 % do 12,89 %.

Kontrolou NKÚ zjistil, že pojem bonus není právními předpisy definován a vychází z podmínek konkrétního smluvního vztahu mezi FN a dodavatelem. FN při sjednávání bonusů a použití příjmů z bonusů nepostupovaly jednotně. Bonus byl převážně sjednáván mezi dodavatelem FN odděleně od smlouvy na dodávky zdravotnických prostředků. **FN s odkazem na obchodní tajemství nezveřejnily smlouvy na bonusy v registru smluv včetně hodnoty sjednaných bonusů. Proces nakládání s bonusy ve FN proto z těchto důvodů vykazuje netransparentní znaky.** FNM nesjednala všechny smlouvy písemně s poskytovateli bonusů, tím nesplnila zákonnou povinnost a neřídila se příkazem ministra č. 3/2013.

Fakultní nemocnice bonusy účtovaly do výnosů. Všechny bonusy byly fakultními nemocnicemi účtovány na základě opravných daňových dokladů. Přijaté bonusy se netýkaly jednotlivých položek, ale FN je přijímaly za předem stanovený objem odebraného zboží, s výjimkou bonusů u kontrolního vzorku ve FNB. FN neevidovaly v účetnictví využití bonusů na konkrétní účel. Dané jim nestanovoval ani žádný právní předpis, ani žádná pravidla stanovená zřizovatelem.

Získávání bonusů neovlivnilo vykazování poskytnutých zdravotních služeb jednotlivým zdravotním pojišťovnám, jelikož fakultní nemocnice se zdravotními pojišťovnami sjednaly úhrady v převážné míře některou z forem paušálu.

Systém bonusů ve zdravotnictví neměl při pořizování zdravotnických prostředků jasné stanovená pravidla.

1.8 Registr smluv

FN po 1. 7. 2016 nepostupovaly vždy při zveřejňování smluv prostřednictvím registru smluv dle zákona č. 340/2015 Sb.⁴³ tím, že v metadatech k uzavřeným smlouvám na bonusy neuvedly údaje o ceně, popř. o hodnotě předmětu smluv.

⁴³ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

NKÚ dále zjistil, že ÚVN v roce 2016 v případech soukromoprávních smluv, jejichž stranou je státní příspěvková organizace, kde výše hodnoty jejich předmětu byla vyšší než 50 000 Kč bez DPH, neuzavřela smluvní vztah a zároveň nesplnila povinnost uveřejnit smlouvu prostřednictvím registru smluv:

- v celkové výši 363 641 Kč na pořízení defibrilátoru dne 1. 9. 2016 od dodavatele a v případě pořízení záznamníku EKG dne 9. 9. 2016 od dodavatele;
- v celkové výši 2 298 134,84 Kč v případě pořízení centrových léků od dodavatele.

FN při zveřejňování smluv prostřednictvím registru smluv nepostupovaly v souladu se zákonem č. 340/2015 Sb. a ÚVN nezveřejnila všechny smlouvy prostřednictvím registru smluv.

1.9 Úklid

Fakultní nemocnice zajišťovaly úklid v kontrolovaném období formou služby poskytnuté dodavatelem (FNB a ÚVN) nebo dodavatelsky a z části rovněž vlastními zaměstnanci (FNM). FNB účtovala úklid zajišťovaný externími dodavateli na jednom analytickém účtu k účtu 518 v roce 2014 ve výši 71 517,89 tis. Kč, v roce 2015 ve výši 74 687,6 tis. Kč a v roce 2016 ve výši 76 150,41 tis. Kč. FNM účtovala úklid zajišťovaný externími dodavateli na jednom analytickém účtu k účtu 518 v roce 2014 ve výši 116 051,79 tis. Kč, v roce 2015 ve výši 118 143,42 tis. Kč a v roce 2016 ve výši 122 618,66 tis. Kč. ÚVN účtovala úklid zajišťovaný externími dodavateli na jednom analytickém účtu k účtu 518 v roce 2014 ve výši 36 402,57 tis. Kč, v roce 2015 ve výši 37 215,37 tis. Kč a v roce 2016 ve výši 37 817,38 tis. Kč.

U kontrolovaných veřejných zakázek na provádění úklidových prací NKÚ zjistil, že FNM:

- u jednoho zadávacího řízení neodeslala do *Věstníku veřejných zakázek* oznámení výsledku jednacího řízení bez uveřejnění, a tím nepostupovala v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb.⁴⁴. Postupem zadavatele však nedošlo k omezení práv účastníků zadávacího řízení a taktéž toto formální pochybení nemělo vliv na výběr dodavatele;
- u dalšího zadávacího řízení hodnoticí komise FNM nezjistila zjevné početní chyby v nabídkách a nevyužila možnost požádat uchazeče o vysvětlení v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb.⁴⁵, přestože nabídka obsahovala celkové nabídkové ceny za čtyři roky bez DPH, které neodpovídaly propočtu z jednotkových cen. Zjevné početní chyby v podkladech k nabídkové ceně se netýkaly vítězného uchazeče. Současně u tohoto zadávacího řízení FNM nedodržela postup stanovený zákonem č. 137/2006 Sb.⁴⁶, neboť nestanovila dílčí hodnoticí kritéria tak, aby se vztahovala k nabízenému plnění veřejné zakázky, a odpovídala tak charakteru a složitosti veřejné zakázky.

V následující tabulce jsou uvedeny průměrné ceny za úklid v Kč bez DPH za 1 m² u vybraných místností fakultních nemocnic v kontrolovaném období.

---

⁴⁴ Ustanovení § 83 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

⁴⁵ Ustanovení § 76 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

⁴⁶ Ustanovení § 78 odst. 4 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

Tabulka č. 12: Průměrné ceny za jeden úklid (v Kč bez DPH za 1 m²)

Druh místnosti	FNB	FNM	ÚVN
Lůžkový pokoj	0,62	1,13	1,84
Laboratoř	0,61	1,19	3,91
Čekárna	0,59	0,52	0,60
Sklad čistého prádla	0,57	0,59	1,78

Zdroj: vypracováno NKÚ z dokladů fakultních nemocnic, sdělení fakultních nemocnic.

NKÚ při kontrole zjistil rozdíly v jednotkových průměrných cenách za úklid 1 m² ve vybraných nemocničních prostorách, FNB měla jednotkové ceny nejnižší, kromě ceny za úklid čekárny. Největší rozdíl NKÚ zjistil u ceny za úklid 1 m² laboratoře ve výši 3,30 Kč bez DPH, kdy ÚVN ji měla nejvyšší a FNB nejnižší. Jednotkové ceny za 1 m² úklidu čekárny byly u všech FN srovnatelné. Rozdílné ceny byly ovlivněny metodou úklidu, druhem povrchu krytiny a režimovými opatřeními.

1.10 Právní a poradenské služby

Fakultní nemocnice zajišťovaly právní služby v kontrolovaném období externě i prostřednictvím svých právních oddělení, poradenské služby jim zajišťovali dodavatelé.

Tabulka č. 13: Náklady na právní a poradenské služby (v tis. Kč)

		2014	2015	2016
FNM	Právní služby	2 511,46	1 707,30	1 024,08
ÚVN	Právní služby	2 678,50	3 249,70	1 522,54
	Poradenské služby	1 939,29	2 271,73	526,20

Zdroj: vypracováno NKÚ z dokladů fakultních nemocnic, hlavních účetních knih jednotlivých FN k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016.

Pozn.: FNB neměla pro právní a poradenské služby v kontrolovaném období zřízen zvláštní analytický účet, tyto služby účtovala společně s ostatními službami na dvou analytických účtech. FNM neměla zřízen zvláštní analytický účet pro poradenské služby. Samostatné vedení právních služeb na analytickém účtu žádný právní předpis nevyžadoval.

Kontrolou byly ověřovány náležitosti účetních dokladů, správnost jejich zaúčtování, dodržení smluvních cen na vybraném kontrolním vzorku a související veřejné zakázky. FNB a FNM v oblasti právních a poradenských služeb postupovaly v souladu s právními předpisy. **ÚVN neprováděla řádně kontrolu správnosti faktur (kontrolu ceny za poskytnuté služby, předmět plnění, splatnost, správnost a úplnost podkladů k fakturám) na právní služby ve výši 1 056 184,80 Kč vč. DPH a na poradenské služby ve výši 816 750 Kč vč. DPH v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb.⁴⁷.**

ÚVN nevyžívala majetek účelně a hospodárně k výkonu stanovených činností v souladu se zákonem č. 219/2000 Sb.⁴⁸ tím, že průkazným způsobem nedoložila podklady k jednotlivým položkám uvedeným na fakturách za poskytnutí právních konzultací za rok 2015 na deseti fakturách ve výši 819 315,20 Kč včetně DPH a za rok 2016 na pěti fakturách ve výši 236 869,60 Kč včetně DPH.

⁴⁷ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

⁴⁸ Ustanovení § 14 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

1.11 Opravy a udržování zdravotnické techniky

Tabulka č. 14: Náklady na opravy a udržování zdravotnické techniky (v tis. Kč)

	2014	2015	2016
FNB	64 719,09	72 917,05	80 013,03
FNM	90 612,55	96 311,39	104 636,06
ÚVN	36 705,84	41 445,98	38 001,07

Zdroj: vypracováno NKÚ z dokladů fakultních nemocnic, hlavních účetních knih jednotlivých FN k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016.

Na kontrolním vzorku zdravotnické techniky s pořizovací hodnotou nad 10 mil. Kč prověřil NKÚ v každé fakultní nemocnici využití tří přístrojů⁴⁹ a související náklady na opravy a servis. V rámci provozní doby FNB využívala přístroje na 82,41 % až 97,02 %. V rámci skutečné užitné doby se započtením neplánovaného i plánovaného přerušení klinického provozu FNM využívala kontrolované přístroje na 92,4 % až 97,4 %. FNB a FNM využívaly kontrolované přístroje účelně. ÚVN využitelnost kontrolovaných přístrojů nesledovala, tuto povinnost žádný právní předpis nestanovuje.

2. Ministerstva

2.1 Výkon zřizovatelských funkcí a kontrola

MZ a MO jako zřizovatelé příspěvkových organizací vydaly zřizovací listiny kontrolovaných nemocnic v souladu s ustanovením § 54 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb. a v souladu s ustanovením § 111 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb.

Od 31. 5. 2016 je přílohou č. 4 zřizovacích listin FNB a FNM pověřovací akt dle rozhodnutí o použití čl. 106 odst. 2 *Smlouvy o fungování Evropské unie* na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby udělené určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu uveřejněného v *Úředním věstníku EU* dne 11. 1. 2012, kterým MZ pověřuje FNB, resp. FNM k poskytování služeb obecného hospodářského zájmu.

Statuty fakultních nemocnic obsahovaly bližší vymezení úkolů organizace.

V kontrolovaném období byl platný a účinný statut Ústřední vojenské nemocnice – Vojenské fakultní nemocnice Praha č. j. 572-2/2012-2697 ze dne 13. prosince 2012. Dne 7. prosince 2015 ředitel ÚVN odeslal na MO návrh na změnu statutu ÚVN z důvodu vzniku kliniky. **V době od 1. ledna 2016 do 19. září 2017 MO neschválilo aktualizovaný statut příspěvkové organizace ÚVN, jehož znění by reagovalo na nové skutečnosti, ačkoli opakovaně obdrželo návrhy na změnu statutu MO.**

MZ nemělo zpracovanou koncepci rozvoje a řešení zásadních otázek pro poskytovatele zdravotních služeb v přímé řídicí působnosti v souladu se zákonem č. 2/1969 Sb.⁵⁰ Vedení přímo řízených organizací probíhá dle organizačního řádu MZ a na základě úkolů uložených

⁴⁹ FNB: přístroj pro magnetickou rezonanci, typ MR Achieva 1,5 T (Nova Dual), včetně příslušenství, hybridní skener PET/MR a přístroj pro nukleární magnetickou rezonanci MR Magnetom Impact.
FNM: magnetická rezonance, 1,5 T, Magnetom Avanto, urychlovač lineárního CLINAC 2100 C/D, urychlovač lineárního CLINAC 2100 C/D.

ÚVN: magnetická rezonance, výr. model 3,0T SIGNA HDx, tomograf počítačový, výr. model AQUILION ONE robot chirurgický operační, výr. model IS 3000 DA VINCI SI.

⁵⁰ Ustanovení § 22 a § 10 odst. 1 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

odboru přímo řízených organizací náměstkem pro ekonomiku a přímo řízené organizace, ministrem nebo poradou vedení.

MZ nepůsobilo ve funkci zřizovatele FN v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb.⁵¹, když v letech 2015 a 2016 nesledovalo a nevyhodnocovalo hospodárnost, efektivnost a účelnost vynakládání výdajů u fakultních nemocnic.

Kontrolní činnost u ÚVN realizovaná z úrovně MO byla zajištěna jak po stránce nastavení interních legislativních norem, tak i v oblasti plánování kontrolní činnosti.

2.2 Poskytování peněžních prostředků zřizovatelem

Tabulka č. 15: Peněžní prostředky od zřizovatelů poskytnuté FN (v tis. Kč)

			2014	2015	2016
Ministerstvo zdravotnictví	FNB	Příspěvek na provoz	53 898,61	0,00	0,00
		Neinvestiční dotace		66 609,51	53 049,38
		Investiční dotace	72 917,23		
	FNM	Příspěvek na provoz	89 337,78	0,00	0,00
		Neinvestiční dotace		95 501,17	302 669,38
		Investiční dotace	15 068,50		
Ministerstvo obrany	ÚVN	Příspěvek na provoz	319 608,71	463 997,91	388 205,56
		Investiční dotace	68 064,95	142 679,47	0,00

Zdroj: finanční vypořádání vztahů státních příspěvkových organizací (bez účelové podpory vědy a výzkumu) FNB a FNM za roky 2014, 2015 a 2016; předložené sestavy MO na základě žádosti NKÚ .

Pozn.: Uvedené údaje jsou bez projektů spolufinancovaných z EU.

NKÚ identifikoval riziko v oblasti poskytování peněžních prostředků kontrolovaným FN ze strany zřizovatelů⁵² s možnými negativními dopady jak na poskytovatele, tak na příjemce veřejné podpory. V průběhu roku 2016 MZ vydalo ve smyslu článku 106 odst. 2 *Smlouvy o fungování Evropské unie* pověřovací akt na služby obecného hospodářského zájmu⁵³ FNB a FNM pro oblast investic. **MO žádným způsobem oblast související s poskytováním peněžních prostředků neupravilo, přestože na riziko v této oblasti již upozornil NKÚ v rámci kontrolní akce č. 15/38. ÚVN poskytovala zdravotnické služby, které lze dle manuálu služeb obecného hospodářského zájmu⁵⁴ považovat za hospodářskou činnost⁵⁵ ve smyslu evropských předpisů. ÚVN k dané problematice mj. uvedla: „ÚVN účtuje provozní příspěvek od zřizovatele na analytický účet 67110001 jako celkovou částku za každý měsíc. Po jednotlivých činnostech není příspěvek v účetnictví evidován.“**

⁵¹ Ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

⁵² Ustanovení článku 107 odst. 1 *Smlouvy o fungování Evropské unie*.

⁵³ Služba obecného hospodářského zájmu je služba, jejíž zajišťování ve prospěch určité skupiny občanů nebo společnosti jako celku je ze strany orgánů veřejné správy považováno za nezbytné z důvodů kulturních, sociálních nebo společenských.

⁵⁴ Manuál služeb obecného hospodářského zájmu (ze dne 25. 4. 2013) na str. 7 a 18.

⁵⁵ Hospodářská činnost dle pravidel Evropské unie není totožná s vymezením hospodářské činnosti dle ustanovení § 5 odst. 4 vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky, a s vymezením jiné činnosti dle ustanovení § 63 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

MO nevyužilo možnosti tuto rizikovou oblast konzultovat s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže dle zákona č. 215/2004 Sb.⁵⁶ nebo jeho prostřednictvím s Komisí Evropské unie, jak již bylo konstatováno v kontrolním závěru NKÚ z kontrolní akce č. 15/38.

2.3 Bonusy poskytované dodavateli

MZ upravilo oblast bonusů do 3. 2. 2017 příkazem ministra č. 3/2013 *Protikorupční strategie Ministerstva zdravotnictví České republiky pro přímo řízené organizace*⁵⁷, dle kterého veškeré množstevní a další bonusy týkající se konkrétního obchodního závazkového vztahu mají být přesně specifikovány v příslušné smlouvě. MZ s výjimkou této povinnosti nedefinovala žádné další postupy ani povinnosti při sjednávání a využití bonusů u FN. **MZ ani metodicky neupravilo problematiku bonusů při zadávacích řízeních.** MZ po předání kontrolního protokolu NKÚ přijalo opatření k nápravě ve formě příkazu ministra č. 13/2018, ve kterém s účinností od 1. 9. 2018 specifikuje adresné a neadresné bonusy, podmínky jejich přijetí FN, nakládání s nimi, zásady analytické evidence a částečně i vykazování ceny ZUM/ZULP zdravotním pojišťovnám. **MO oblast bonusů metodicky vůbec neupravilo.**

NKÚ s ohledem na závěry této kontrolní akce zdůrazňuje, že pro zajištění hospodárného nakládání s peněžními prostředky za bonusy je nezbytné zajistit transparentnost a přezkoumatelnost procesu nakládání s bonusy ve FN v těchto oblastech:

- jednoznačná identifikace bonusů, definice podmínek a kritérií pro jednání s dodavateli ve vnitřních předpisech, vedení písemných záznamů o jednání s dodavateli a jejich archivace, povinnost písemné formy smlouvy na bonusy;
- využívání možnosti stanovit v rámci zadávacího řízení na dodavatele léčiv a zdravotnického materiálu jako kritérium hodnocení nabídek podle ekonomické výhodnosti současně cenu i bonus;
- vedení analytické evidence bonusů v účetnictví;
- využití příjmů z bonusů pouze na hlavní činnost FN;
- řádné zveřejnění hodnoty předmětu smlouvy na bonusy v registru smluv.

2.4 Nadační fond zřízený FNB

NKÚ zjistil na MZ, že FNB je zřizovatelem nadačního fondu, a identifikoval u ní riziko netransparentního prostředí v oblasti přijímání finančních a materiálních sponzorských darů a neshledal relevantní důvody pro další existenci tohoto nadačního fondu, který by přispíval k naplnění cílů hlavní činnosti FNB. Z přehledu darů FNB, které měsíčně pravidelně předávala v kontrolovaném období FNB na MZ, a informací o darech zveřejněných na webových stránkách FNB, nebylo možné původního dárce ani výši jeho daru pro nadační fond zjistit. NKÚ spatřuje riziko netransparentního prostředí v tom, že všechny přijaté dary prostřednictvím nadačního fondu zřízeného FNB ztrácejí jakoukoliv identifikaci konkrétního dárce i výše daru, který může být zároveň dodavatelem.

---

⁵⁶ Ustanovení § 2 písm. g) zákona č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje.

⁵⁷ Příkaz ministra č. 3/2013 *Protikorupční strategie Ministerstva zdravotnictví České republiky pro přímo řízené organizace*, tento příkaz byl zrušen příkazem ministra č. 2/2017 ze dne 3. 2. 2017, čj. MZDR 4984/2017. MZ vydalo v dubnu 2018 po ukončení této kontrolní akce na objektech příkaz ministra č. 13/2018 *Vybrané zásady transparentního hospodaření přímo řízených organizací Ministerstva zdravotnictví v oblasti nákupu zboží a služeb*. V článku 3 s účinností od 1. 6. 2018 specifikuje používání jednacích řízení bez uveřejnění a používání výjimek nahodilého nákupu.

V kontrolovaném období let 2014 až 2016 poskytl nadační fond peněžní a věcné dary FNB v celkové hodnotě 2 539 269,75 Kč.

Seznam zkratk:

ATC skupina	anatomicko-terapeuticko-chemická skupina (léčiv)
ČR	Česká republika
číselník ZP	číselník zdravotnických prostředků (ZUM) – vydává VZP ČR
DPH	daň z přidané hodnoty
DTP kanál	způsob distribuce léčiva objednávaného přímo u výrobce a dodávaného výhradním distributorem
FN, fakultní nemocnice	kontrolované nemocnice (FNB, FNM a ÚVN)
FNB	Fakultní nemocnice Brno
FNM	Fakultní nemocnice v Motole
léčiva	léčivé přípravky
metodika	Metodika pro pořizování a předávání dokladů VZP ČR
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MO	Ministerstvo obrany
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
SÚKL	Státní ústav pro kontrolu léčiv
ÚVN	Ústřední vojenská nemocnice – Vojenská fakultní nemocnice Praha
VZP ČR	Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky
ZPr	zdravotnický prostředek
ZULP	zvlášť účtované léčivé přípravky
ZUM	zvlášť účtovaný materiál

Cenové rozdíly jednotkových cen centrových léků

Kód SÚKL ⁵⁸	Rok	Minimální jednotková cena v Kč	Nemocnice s min. jednotkovou cenou	Maximální jednotková cena v Kč	Nemocnice s max. jednotkovou cenou	Rozdíl v Kč	Rozdíl v %	Počet nemocnic ve vzorku	Počet dodavatelů ve vzorku
0025566	2014	22 035,51	FNM	25 751,04	FNB, ÚVN	3 715,53	16,86	3	5
	2015	15 290,00	FNB	21 274,43	FNM	5 984,43	39,14	3	5
	2016	20 951,84	FNM	21 467,85	FNB	516,01	2,46	3	4
0027283	2014	11 740,55	FNB	14 130,10	ÚVN	2 389,55	20,35	3	5
	2015	9 294,76	FNM	11 555,76	FNB	2 261,00	24,33	3	4
	2016	9 294,76	FNM	9 378,00	ÚVN	83,24	0,90	2	3
0027905	2014	20 903,24	FNM	24 538,92	FNB	3 635,68	17,39	3	4
	2015	19 956,67	FNM	20 314,11	ÚVN	357,44	1,79	3	3
	2016	19 956,67	FNM	20 314,11	ÚVN	357,44	1,79	3	1
0029795	2014	24 488,19	FNM	25 895,11	FNB	1 406,92	5,75	3	1
	2015	21 783,84	ÚVN	23 424,48	FNB, ÚVN	1 640,64	7,53	3	1
	2016	21 783,84	FNB, ÚVN	xx	xx	0	0,00	2	1
0167600	2014	76 642,69	FNM, ÚVN	76 642,70	FNB	0,01	0,00	3	1
	2015	73 310,40	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0	0,00	3	1
	2016	73 310,40	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0	0,00	3	1
0167756	2014	27 686,79	FNB, ÚVN	29 559,61	FNM	1 872,82	6,76	3	1
	2015	26 483,02	FNB, ÚVN	28 277,90	FNM	1 794,89	6,78	3	1
	2016	26 483,02	ÚVN	28 833,34	FNM	2 350,32	8,87	3	1
0193696	2014	24 463,96	FNB, ÚVN	xx	xx	0	0,00	2	1
	2015	22 643,16	ÚVN	23 400,31	FNB	757,15	3,34	2	1
	2016	21 649,11	FNB, FNM, ÚVN	22 643,17	FNB, ÚVN	994,06	4,59	3	1
0194345	2015	9 627,85	FNM	11 454,69	FNM	1 826,84	18,97	2	1
	2016	8 909,25	FNM	9 878,18	FNB	968,93	10,88	3	3
0194569	2015	21 783,84	FNB, FNM	23 424,48	FNB, FNM, ÚVN	1 640,64	7,53	3	1
	2016	21 783,84	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0	0,00	3	1
0194770	2015	337 003,04	FNB, FNM	421 253,80	ÚVN	84 250,76	25,00	3	1
	2016	337 003,04	ÚVN	406 032,19	FNM, ÚVN	69 029,15	20,48	2	1
0210118	2015	126 675,20	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0	0,00	3	1
	2016	101 338,91	FNM	126 675,20	FNB	25 336,29	25,00	3	2
0210201	2015	380 842,88	FNB	476 053,60	ÚVN	95 210,72	25,00	2	1
	2016	483 112,67	FNB, FNM	xx	xx	0	0,00	2	1
0210291	2016	30 633,14	FNB, FNM, ÚVN	30 785,55	FNB	152,41	0,50	3	3
0210292	2016	344 401,64	FNB, FNM, ÚVN	346 115,09	FNB	1 713,45	0,50	3	2
0210317	2016	26 544,88	FNB, ÚVN	26 545,20	FNB, FNM	0,32	0,00	3	2
0210935	2016	20 933,00	FNM	21 142,33	FNB, ÚVN	209,33	1,00	3	2

Zdroj: přílohy jednotlivých kontrolních protokolů fakultních nemocnic (dle faktur).

⁵⁸ Kód SÚKL – kód je jednoznačným identifikátorem léčivého přípravku, přiděluje jej Státní ústav pro kontrolu léčiv.

Cenové rozdíly jednotkových cen léčiv skupiny ATC – J

Kód SÚKL ⁵⁸	Rok	Minimální jednotková cena v Kč	Nemocnice s min. jednotkovou cenou	Maximální jednotková cena v Kč	Nemocnice s max. jednotkovou cenou	Rozdíl v Kč	Rozdíl v %	Počet nemocnic ve vzorku	Počet dodavatelů ve vzorku
0003708	2014	10 349,09	FNM	12 139,38	FNB	1 790,29	17,30	3	4
	2015	2 115,30	FNM	11 611,58	FNB	9 496,28	448,93	3	4
	2016	2 115,30	FNM	7 098,00	ÚVN	4 982,70	235,56	3	2
0005113	2014	769,33	FNB	1 584,11	ÚVN	814,78	105,91	3	3
	2015	680,45	FNM	849,53	FNB	169,08	24,85	3	2
	2016	681,05	FNM	689,83	FNB	8,78	1,29	2	2
0011592	2014	299,00	FNM	403,51	FNB	104,51	34,95	3	1
	2015	226,60	FNB	432,48	FNB	205,88	90,86	3	2
	2016	226,60	FNB	286,00	FNM	59,40	26,21	2	1
0016600	2014	25,17	ÚVN	45,94	FNB	20,77	82,52	3	4
	2015	21,32	FNB	43,86	FNB	22,54	105,71	3	4
	2016	39,61	FNM	43,48	FNB	3,87	9,77	3	4
0026127	2014	12 309,80	FNM	12 580,25	FNB	270,45	2,20	3	3
	2015	11 869,41	FNB	13 007,56	ÚVN	1 138,15	9,59	3	4
	2016	12 241,36	FNM	12 522,48	FNB	281,12	2,30	3	3
0026889	2014	13 316,25	FNM	15 704,53	FNM	2 388,28	17,94	2	3
	2015	12 737,29	FNM	13 675,32	FNB, ÚVN	938,03	7,36	3	1
	2016	7 438,43	FNM	13 661,85	ÚVN	6 223,42	83,67	2	3
0026902	2014	2 933,01	FNM	2 963,88	ÚVN	30,87	1,05	3	3
	2015	2 805,48	FNM	2 850,34	ÚVN	44,86	1,60	3	4
	2016	1 537,04	FNM	2 828,05	FNB	1 291,01	83,99	3	2
0029464	2014	11 500,00	FNM	12 043,95	FNB	543,95	4,73	2	1
	2015	11 000,00	FNM	11 520,30	FNB	520,30	4,73	2	1
	2016	11 000,00	FNM	11 521,33	FNB	521,33	4,74	2	1
0066036	2015	377,70	FNM	911,19	FNB	533,49	141,25	2	2
0072972	2014	77,91	FNM	109,25	FNM	31,34	40,23	2	2
	2015	74,53	FNM	138,60	ÚVN	64,07	85,97	3	3
	2016	104,21	FNB	181,50	FNM, ÚVN	77,29	74,17	3	4
0083417	2014	2 873,85	FNM	5 666,04	FNM	2 792,19	97,16	2	3
	2015	2 748,90	FNM	3 780,55	FNB	1 031,65	37,53	2	3
	2016	2 748,90	FNM	5 356,42	FNM	2 607,52	94,86	3	4
0087200	2014	532,74	FNB	633,97	FNB	101,23	19,00	2	3
	2015	513,89	FNB	605,23	FNB	91,34	17,77	2	4
	2016	507,87	ÚVN	605,23	FNB	97,36	19,17	3	3
0092359	2014	36,93	ÚVN	37,70	FNB	0,77	2,08	3	4
	2015	35,37	ÚVN	35,98	FNB	0,61	1,72	3	4
	2016	35,37	ÚVN	35,77	FNB	0,40	1,14	3	2

Kód SÚKL ⁵⁸	Rok	Minimální jednotková cena v Kč	Nemocnice s min. jednotkovou cenou	Maximální jednotková cena v Kč	Nemocnice s max. jednotkovou cenou	Rozdíl v Kč	Rozdíl v %	Počet nemocnic ve vzorku	Počet dodavatelů ve vzorku
0113453	2014	352,02	FNM	529,00	ÚVN	176,98	50,28	3	2
	2015	385,00	FNM	2 102,50	ÚVN	1 717,50	446,10	3	2
	2016	627,00	FNB	1 154,89	ÚVN	527,89	84,19	3	1
0142077	2014	817,80	FNM	1 233,89	ÚVN	416,09	50,88	3	4
	2015	781,55	FNM	784,63	FNM	3,08	0,39	2	3
	2016	776,70	ÚVN	962,12	FNB	185,42	23,87	3	4
0155939	2014	637,88	FNB, FNM	683,49	ÚVN	45,61	7,15	3	3
	2015	610,15	FNM	784,37	FNB	174,22	28,55	3	3
	2016	590,47	FNM	788,25	ÚVN	197,78	33,50	3	4
0156835	2014	1 155,75	FNM	3 450,00	FNB	2 294,25	198,51	2	1
	2015	955,90	ÚVN	3 300,00	FNB	2 344,10	245,22	3	1
	2016	935,00	FNM	3 300,00	FNB	2 365,00	252,94	3	1
0164350	2014	2 263,20	FNM	3 775,59	FNB	1 512,39	66,83	3	3
0198417	2014	23 148,60	ÚVN	26 101,15	FNB	2 952,55	12,75	3	3
	2015	22 074,45	ÚVN	26 432,44	FNB	4 357,99	19,74	3	4
	2016	25 203,24	FNM	26 047,87	FNM	844,63	3,35	2	3

Zdroj: Přílohy jednotlivých kontrolních protokolů fakultních nemocnic (dle faktur).

Cenové rozdíly jednotkových cen zdravotnických prostředků (ZUM)

Kód ZP ⁵⁹	Rok	Minimální jednotková cena v Kč	Nemocnice s min. jednotkovou cenou	Maximální jednotková cena v Kč	Nemocnice s max. jednotkovou cenou	Rozdíl v Kč	Rozdíl v %	Počet nemocnic ve vzorku	Počet dodavatelů ve vzorku
0031589	2014	30 008,10	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0,00	0,00	3	1
	2015	30 008,10	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0,00	0,00	3	1
	2016	30 008,10	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0,00	0,00	3	1
0031591	2014	30 008,10	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0,00	0,00	3	1
	2015	30 008,10	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0,00	0,00	2	1
	2016	30 008,10	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0,00	0,00	2	1
0046018	2014	54 450,00	FNM	55 782,00	FNB	1 332,00	2,45	2	1
	2015	54 450,00	FNM	55 000,00	ÚVN	550,00	1,01	2	1
	2016	54 450,00	FNM	55 782,00	ÚVN	1 332,00	2,45	2	1
0046020	2014	37 620,00	FNB	42 987,00	FNM	5 367,00	14,27	2	1
	2015	34 500,00	ÚVN	42 987,00	FNM	8 487,00	24,60	3	1
	2016	34 500,00	ÚVN	42 987,00	FNM	8 487,00	24,60	3	1
0046021	2014	46 200,00	FNB	51 819,00	FNM	5 619,00	12,16	2	2
	2015	46 200,00	FNB	51 819,00	FNM	5 619,00	12,16	3	2
	2016	46 200,00	FNB	51 819,00	FNM	5 619,00	12,16	3	2
0049219	2014	60 500,00	FNB	77 502,10	FNM	17 002,10	28,10	3	1
	2015	60 500,00	FNB	74 655,00	ÚVN	14 155,00	23,40	2	1
	2016	60 500,00	FNB	74 655,00	ÚVN	14 155,00	23,40	2	1
0059007	2014	5 757,50	FNB	8 349,00	ÚVN	2 591,50	45,01	2	1
	2015	5 757,50	FNB	12 087,90	FNM	6 330,40	109,95	3	2
0059793	2014	31 481,61	FNB	32 985,65	FNM	1 504,04	4,78	3	1
	2015	32 780,00	ÚVN	32 985,65	FNM	205,65	0,63	2	1
	2016	32 780,00	ÚVN	32 986,00	FNM	206,00	0,63	2	1
0059987	2014	34 960,00	FNB, FNM	xx	xx	0,00	0,00	2	1
	2015	34 959,00	ÚVN	34 960,00	FNM	1,00	0,00	2	1
	2016	34 959,00	ÚVN	34 960,00	FNM	1,00	0,00	2	1
0091792	2014	31 801,00	ÚVN	33 126,00	FNB	1 325,00	4,17	2	2
	2015	30 033,90	FNB	36 600,00	FNM	6 566,10	21,86	3	3
	2016	31 801,00	ÚVN	36 600,00	FNM	4 799,00	15,09	3	3
0111741	2014	51 999,55	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0,00	0,00	3	1
	2015	51 999,55	FNB, FNM, ÚVN	52 000,00	FNB	0,45	0,00	3	1
	2016	51 999,55	FNM, ÚVN	52 000,00	FNB	0,45	0,00	3	1

⁵⁹ Kód ZP – kód přiděluje Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR dle platné metodiky; tento kód je jednoznačným identifikátorem příslušného zdravotnického prostředku (ZUM) a je uveden v číselníku VZP – ZP (ZUM) a v úhradovém katalogu ZP/ZUM.

Kód ZP ⁵⁹	Rok	Minimální jednotková cena v Kč	Nemocnice s min. jednotkovou cenou	Maximální jednotková cena v Kč	Nemocnice s max. jednotkovou cenou	Rozdíl v Kč	Rozdíl v %	Počet nemocnic ve vzorku	Počet dodavatelů ve vzorku
0111742	2014	51 999,55	FNM	52 000,00	FNB, ÚVN	0,45	0,00	3	1
	2015	52 000,00	FNB, ÚVN	xx	xx	0,00	0,00	2	1
	2016	52 000,00	FNB, ÚVN	xx	xx	0,00	0,00	2	1
0113355	2014	59 800,00	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0,00	0,00	3	1
	2015	51 175,00	FNM	59 800,00	FNB, ÚVN	8 625,00	16,85	3	1
0113357	2014	58 075,00	FNM	59 800,00	FNB, ÚVN	1 725,00	2,97	3	1
	2015	58 075,00	FNM	59 800,00	FNB, ÚVN	1 725,00	2,97	3	1
0141338	2014	282 378,00	ÚVN	282 451,50	FNM	73,50	0,03	2	1
	2015	274 999,50	FNB	282 378,00	ÚVN	7 378,50	2,68	2	1
	2016	274 999,50	FNB	282 378,00	ÚVN	7 378,50	2,68	2	1
0192089	2014	118 324,00	ÚVN	118 324,19	FNM	0,19	0,00	2	1
	2015	112 408,01	FNM	118 324,19	FNB, FNM	5 916,18	5,26	3	1
	2016	82 826,93	FNB	118 324,19	FNB	35 497,26	42,86	3	1
0193339	2014	71 797,00	ÚVN	74 410,60	FNB	2 613,60	3,64	3	1
	2015	70 687,16	FNM	74 410,87	FNB	3 723,71	5,27	3	1
	2016	44 646,52	FNB	74 410,87	FNB	29 764,35	66,67	3	1
0193810	2016	310 500,00	FNB, ÚVN	xx	xx	0	0	2	1
0193999	2015	51 175,00	FNM	59 800,00	FNB, ÚVN	8 625,00	16,85	3	1
	2016	49 399,00	ÚVN	59 800,00	FNB	10 401,00	21,06	3	1
0194014	2015	79 990,00	FNB, FNM, ÚVN	xx	xx	0	0	3	2
	2016	59 414,00	ÚVN	79 990,00	FNB	20 576,00	34,63	3	2

Zdroj: přílohy jednotlivých kontrolních protokolů fakultních nemocnic (dle faktur).